

14de Aarg.

1883.

25de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af S. Thronsen.

15de Januar. — 1ste Hefte.

Decorah, Iowa.

Vaa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P. O. at Decorah as 2nd class postal matter.

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvejlende og omhyggelig udvalgt Kæsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Aar i Omflag to Gange om Aaeneden (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstud. Dermed er ogsaa Portoent betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: **R. Throudsen**, Box 1014, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mand's Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paalidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

Landscege J. Q. Taylor garanterer Enboer en sund og omhyggelig Udførelse af alt til Jaget hørende Arbejde for moderat Betaling. Specie Omhu anvendes paa Bevarelsen af de naturlige Tænder. Alle Guldslydninger udføres efter nyeste Methode og saa billigt som Arbejde af bedste Slags kan gøres.

Office over Ben Bears Clothing-Store,

Decorah, Iowa.

J. J. O. Gremm

sælger

Pianoer, Orgler, Violin-Strenger, Sy-Maskiner, Olie, Naale etc.

a bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, spænd De afslutter Handel med nogen Nuden.

Pianoer og Orgler stemmes, og Arbejdet garanteres.

Office i E. W. Shepards Juveler-Butik, en Dør Syd for Leonard's Bog-Store ligeoverfor Postofficeet.

14

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

14de Aarg.

15de Januar 1883.

1ste Hefte.

Thorvaldsen og hans Kunst.

(Efter et Foredrag af Martin Hammerich.)

Maleren udfører sit Billede paa en Flade. Det er f. Ex. et Landskab: man ser en Del grønne Træer til Venstre, det ene halvt bag det andet, en Eng, hvor Bondens Kjør blive mælkede, længst borte Stov og Strand. Eller det er et historisk Maleri, som Pauli Omvendelse: Hesten steiler, Paulus er styrtet til Jorden, og man kan se paa hans Ansigt og oprakte Hænder, at han hører Stemmen fra oven; hans Ledsgagere staa omkring ham forfærdede, det er kun Nysglimitet, de fornemme. Eller Billedet forestiller en Mand, vi kjende: det er ligesom vi saa hans Ansigt. Alt dette kan Maleren tegne op i Omrids, saaledes som det sker ud fra en Side seet, og derefter fremstille det ved Farverne, røde, gule, og blaa, forskjelligt blandede, stærke eller svage — det Fjernere altid mere dæmpet — i Nys eller i Skygge: det er som man saa Tingen selv, — naar man staar ligefor Maleriet. Men gaar man til Siden af det, trækker det sig smalere og smalere ud, og tilsidt bliver hele Pladen, med Billede og Alt, til en Streg

Billedhuggeren har ikke dette Spil af

Farver at virke med, ingen Omrids at tegne, ingen Forgrund og Baggrund at udfylde. Han holder sig gjerne til Menneskestikkelsen, sjældnere Dyrestikkelsen, og stiller sit Billede frit ud, formet i et ensfarvet Stof, som Sten eller Metal, saaledes Brystbilledet af Frederik den 7de paa Bordingborg Torv og flere Steder, eller som i et Par andre Byer, Kongen i hel Figur med Grundloven i Haanden. Et Maleri kunne kun de se, der staa ligefor; de se da Alle Et og det Samme. En Billedstotte derimod kan sees af saa mange, som Pladsen rundt omkring kan rumme: af 10,000, om der er Plads til dem. Men de se da 10,000 forskellige Billeder, hver sit. I Grunden ser jo Enhver med sine to Øine ogsaa to lidt forskellige Billeder, men for Øynet løbe de sammen til et, som dog stiller sig og runder sig saameget friere, fordi man paa en Gang ser det lidt fra Høire og lidt fra Venstre. Men som sagt, naar man staar omkring en Billedstotte, ser Enhver et andet Billede af den, end hans Nabo ser: Nogle se Stikkelsen fra Siden, Andre forfra; det mindste jeg flytter mig

til den eller den Side, op eller ned, bliver hele Billedet lidt forandret; kun en Kugle ser ens ud fra alle Sider. Det er netop Billedhuggerens Kunst at kunne danne sit Billede saaledes, at det, fra hvilken Side man ser det, altid ligner det, det skal fremstille.

Foruden denne Fremstillingsmaade med en Billedstotte (en „Statue“) eller, som i Brystbilledet, kun en Del af den, har Billedhuggeren ogsaa en anden Maade, nemlig med ophoiet Arbeide paa en Flade. Det samme Hoved, vi se paa Billedstotter eller Brystbilledet af Frederik den 7de, har vi for seet paa hans Skillinger og Dalere; der var det i sladt ophoiet Arbeide, men samme Hoved. Paa lignende Maade kunde man fremstille en hel Skikkelse eller flere, den ene ved Siden af den anden; man kunde gjøre dem mange Gange større; man kunde runde dem stærkere ud fra Bagfladen: saalænge de hænge fast ved den, saalænge de ikke staar frit ud, men ere ligesom trykkede ind imod Fladen, kalder man det „op h o i e t A r b e i d e“ eller med et fremmed Ord „R e l i e f“. For at se det ret, maa man, ligesom ved Maleriet, staa midt for; men Kunstens Middell er her alligevel F o r m og ikke Farve. Selv en Blind kunde faa Indtryk af Billedhuggerens Arbeider, ved at sole og samle paa dem med Hænderne; der har været en vel anseet Kunstfjenderinde, og der skal endogsaa have været Billedsfærere, som vare blinde.

Nogen Eksonsomhed og nogen Dvælse hører der jo for os til rigtig at se og forstaa et Billede, baade til at forstaa en Fremstilling ved de blotte Farver paa en glat Flade: Maleriet, og endnu mere til at forstaa en Fremstilling ved de blotte Former med et ensfarvet Stof: Billedhuggerarbeidet. Her har Kunstneren kun Formerne at gjøre

tydelige for os; han har Dagslyset, med dets frie Spil af Lys og Skygger og Halvskygger som Middell til synligt at vise os Dinees Jorddybning, Kindernes Runding, Haarets bløde eller stridere Krusninger, Klædernes Faldfast; men Dine, Kinder, Haar, Klæder har en og samme staaende Farve, efter det Stof af Sten eller Metal, hvori Kunstneren former. Bistnok skal de gamle Grækere have brugt at overmale ogsaa Marmorarbeider med tynde, klare Farver: paa „ophoiet Arbeide“ har de taget en Farve til Grunden (Fladen) for at stille den fra de ophoiede Skikkelser, en anden Farve til det Nøgne af Legemet og igjen en anden til Klæderne; ligeledes paa Billedstotter har de givet det Nøgne en Farve og Haar, Dragt og Vaaben andre Farver. Men det har kun været for lettere at skjelne de enkelte Dele og blive frie for det blændende Hvide, ikke for at faa Billedstotten tillige gjort til et Maleri. Det har forresten Chineserne forsøgt paa med deres Billedstotter, ved at male Guld- farve, røde Kinder og Læber, mørke Næstene, sorte Haar, gul eller violet Dragt, Alt med de naturlige Farver: saa er det kun Mandedragt og Bevægelse, der mangler. Men dem savner man dobbelt ved at denne Naturlighed, og en vel udført chineesisk Billedstotte ser derfor ud som et sminket Fig.

Billedhuggeren noies da gjerne med sit ensfarvede Stof, og deri former han det, han vil fremstille, paa en af de to forskjellige Maader, vi nævuede: som Billedstotte eller som ophoiet Arbeide. I dem begge var Thorvaldsen Mester.

1. Thorvaldsens Bæreaar.

Hjemmet og Kunstskolen.

Bertel Thorvaldsen blev født i Kjøbenhavn den 19de November

1770 i Haandverksstanden og i fattige Kaar. Vi har store Mænd af endnu simpleere Kaar og igjen andre af hoi Byrd. Naturforskeren Tycho Brahe, som udregnede Stjernernes Gang, var adelig født; han havde ligget i en forgyldt Bugge. Sproggranskeren Nasmus Nass, som kunde 55 Sprog foruden sit Modersmaal og har forklaret deres Bygning og indbyrdes Sammenhæng, var Son af en fattig Husmand i Thyen; han var endda saa liden da han blev født, at de sagde, han kunde ligge i sin Faders Træsto. Det gjør nu ikke meget til Sagen, i hvad Slags Bugge man ligger; det kommer an paa, hvad Slags Menneſte der ligger i Buggen.

Bertel Thorvaldsens Fader var en Prestesøn fra Island og hans Moder en Bøndedatter fra Jylland; da han blev født, boede de i Store Grønnegade (nyt Nr. 7). Faderen, Gøstvalf Thorvaldſen, var kommen til Kjøbenhavn strax efter sin Konfirmation; han havde hjemmefra nogen Færdighed i at udfjære i Træ og søgte Arbeide paa de private Skibsværfter som Billedsfjærer. Modersrens Pigenavn var Karen Grønluud; hun talte ren Jydsk; efter Altmann har hørt om hende, havde hun et varmt Hjerte, men suarere et tungt end et glad Sind og var meget taarenild. En af Husvennerne beretter, at Sonnen Bertel var hendes udtrykte Billede, ligesom han da og var hendes Diest. Hjemmet var fattigt og temmelig uordentligt. Hvad Faderen fortjente, ved at udfjære Snitværk til de store Skibe eller til Speilrammer og andet Bohave, satte han tidt overstyr udenfor Huset; det var heller ikke altid, han havde Arbeide. I senere Aar blev dog Udførelsen og det huslige Forhold noget bedre.

I dette Hjem voksede Bertel op, blev en opløben Dreng med lyse Haar, lidt

uredte, med klare blaa Dine og et godt og venligt Sind. Han maatte tidlig gaa sin Fader tilhaande, og da han voksede lyst og Anlæg til at tegne, sendte Faderen ham allerede i hans ellefte Aar til Undervisning om Alstene i Kunstskolen paa Charlottenborg Slot, det saakaldte „Kunst-Akademi“, hvor man, uden Betaling, kunde lære at tegne og forme, først efter Fortegninger, siden efter Gipsfigurer, tilsidst efter levende Menneſter. Han kunde snart være Faderen til god Hjælp ved hans Arbeide, og det heder, at den Gamle efter den Tid ogsaa tog Bestilling paa Gallions-Figurer til Forstavnen paa Skibene. Naar han, som andre fattige Dreng, om Middagen bragte Mad til sin Fader paa Skibsværftet, var det tidt, at han listede sig til at rette paa Arbeidet, medens Faderen spiste.

I Kunstskolen lærte han for det Første smukt at udføre en Tegning, og det har han haft Nytte af i hele sit Kunstnerliv. Da han havde fuldt det 16de Aar, havde han gjort saa god Fremgang, at han for et Provearbeide, der blev opgivet, vandt det første Udmærkelsestegn for Begyndere, den lille Sølvmedalje. Det Aar gik han til Konfirmation, og Presten, som husede hans Navn, spurgte, om han var Broder til den Thorvaldsen, der havde vundet en Medalje; ved at høre, at det var ham selv, satte Presten ham strax overst mellem Bornene; saamange Ubesværgelser han siden har nydt, syntes han altid, at dette var noget nær den største. I Kunstskolen begyndte de at lægge Mærke til ham; en af de ledende Kunstnere, Maleren Abildgaard, tog sig især af ham med Raad og Daad.

Det var saameget vigtigere, som Faderen vilde have ham ud efter Konfirmationen, som Medhjælper, og han ogsaa

selv helst vilde øve sig i at opfinde og udforme paa egen Haand. Abildgaard horte herom ved sin Hjemkomst fra en Reise til Rom, der blandt Andet gjaldt Indsjob af Afstobninger i Gips efter nogle af Oldtidens bedste Marmorverker, og det lykkedes ham at faa sin unge Ven tilbage til Skolen, hvor hans Læretid langtfra var tilende. Der var endda Tid for ham, baade til at hjælpe sin Fader med nye Tegninger til Gallioner eller med Udsjæringen i Træ, og til at øve sig privat i Forening med flere unge Kunstnere, hvis Smag for Natur og Kunst, ligesom hans egen, begyndte at tage et friere Eving.

Til Dvæls pleiede de at vælge sig et Emne af det Gamle eller Nye Testamente og prøve sine Kræfter paa at fremstille det; saa bedømte de disse Arbejder gjensidig, og efter et tarveligt Naaltid blev der gjerne læst høit i et Digterverk. Om Thorvaldsen heder det, at det ikke sjelden skete, at, medens de Andre endnu talede om, hvorledes Opgaven burde behandles, havde han allerede sit Udkast færdigt. Under Samtalerne ved Bordet sad han stille opmærksom og formede mellem Fingrene en Lerklump eller, i Mangel deraf, et Stykke Surbrød; undertiden tegnede han med Blyant hvad de læste om, eller aftegnede hvad der stod for ham paa Bordet. Tankesuld, adspredt, ligesom trykket af en hemmelig Rummer, traf de ham ikke saa sjelden, men ved sit Arbejde var han samlet og frisk. Og saa udenfor den snevære Kreds af Venner var han vel seet af sine Kammerater i Kunstskolen og hjælpsom imod dem uden mange Ord; naar han stod ved sit Tegnebræt, var han saa ordknapp, at han sjelden svarede med Ja eller Nei, naar han kunde lade det være nok, at nikke eller ryste med Hovedet. Forresten skal han æret sluttigere til at se, end til at øve

sig, og lærte mest ved at bruge sine Vire. Hans Lærere udmærkede ham; hans Kammerater holdt af ham for hans gode Hjerte, „der aldrig tillod ham at ringeagte den mindre duelige“, og som en Egenkab hos ham, der allerede dengang spaaede om den store Kunstner, har en af hans Ungdomsvenner fremhævet „en næsten jomfruelig Beskedenhed i Ege vægt med mandig Selvstændighed“

Paa de overste Trin af Kunstskolen er der Dueltighedsprøver for Lærlingerne i Maler- og Billedhuggerkunst, med fælles Opgaver; de blive luffede inde, hver i sit lille Kammer, indtil deres Udkast er færdigt, og den, der gjør Arbejdet bedst, faar en Medalje. Thorvaldsen havde alt vundet den lille og den store Solvmedalje; han skulde nu tages om den lille Guldmedalje, og Opgaven for ham og de Andre blev denne Gang en Begivenhed af Jodernes Historie („Heliodor“, s. 2den Maccab., 3die Cap., 25-26de Vers): en Plyndring af Templet og hvorledes Herrens Engle kom tilhjulps og tugtede Mandsmændene; det skulde af Billedhuggere fremstilles i ophøiet Arbejde. Den unge Kunstner havde ikke saa store Tanker om sig selv, som hans Venner og Lærere havde om ham: da Opgaven var givet, spntes han, at den var ham for vanskelig, den kunde han ikke løse; han sneg sig bort. Men i Porten mødte han heldigvis en af Lærerne, som talte ham tilrette, og da han om Eftermiddagen blev færdig med sit Udkast, var hans Arbejde det bedste: han udførte det i det Større og vandt den lille Guldmedalje. Dengang gif han i sit 21de Aar. To Aar efter, 1793, vandt han den store Guldmedalje og dermed Udkomst til at nyde Rejsepenge i flere Aar. Han skulde som alle unge Kunstnere til Italien, til Rom.

Opbrud fra Hjemmet.

At komme hjemmefra var dog ikke saaledes et Ensomhed. Faderen kunde ikke undvære ham, Moderen kunde ikke afse ham, og han selv har altid havt stor Bamselighed for at bryde op. Indtil videre var der ogsaa nok at gjøre med Forberedelse til Reisen, og Livets Ophold havde han, som allerede for, ved at give Timer i Tegning, aflage Portrætter i ophoiet Arbeide eller fint tegnede med Solstift, og ved hvad der kunde falde for af Billedhuggerarbeide, i Anledning af Festsigheder eller nye Bygningers Udsmykning: han blev jevnlig søgt til saadanne Arbeider. Det var ikke knappere for ham, end at han af og til kunde lægge nogle Guldstykker tilside til sin Moder; endnu boede han stadig hos Forældrene og var dem i mange Maader til Stotte. Næst fortsatte Øvelser i Kunsten mellem ligesteunte unge Venner, var der meget at indhente af Kundskaber baade i Sprog, nu især fremmede Sprog, og i Hjælpevidenskaber for en Billedhugger: græske Digte i Oversættelse, Gudelære o. dsl. Til at lære Sprog havde han hverken Lyst eller Tønde, og dem, han har maattet lære ad den praktiske Vej, Italiensk, Tydsk, Fransk, er han aldrig kommen til at tale uden temmelig fordanskede og sammenblandede imellem hverandre. Nogle danske og oversatte Digterverker læste han i Selstak med sine Venner, det vil sige, han hørte dem forelæse; i Samtaler var der ogsaa Udskiftning af opfangne; Musik, som var hans store Glæde, tog han lidt Undervisning i, baade paa Violin og Floite.

Saaledes gif han sorgløst hen et Par Aar og kunde have gaaet længe endnu, hvis ikke Albidgaard og de yngre Venner havde drevet paa Afreisen. At reise over Land var dog baade dyrt og usikkert, paa Grund af Krig og Uroligheder allevegne;

det blev opgivet, da han efter en Ensomhed ikke godt kunde taale at fjøre, end sige saa lang en Rejse. Smidertid havde hans Venner hørt om en dansk Krigsfregat, som skulde til Middelhavet, og paa Ansøgning, som en af dem bragte i Orden for ham, fik Thorvaldsen Lov til at tage med, for ad den Vej at komme til Italien. Saa længe som muligt maatte det skjules for hans Moder, der ansaa en Soreise for den visse Død; Afstanden var svær for dem Alle. Da han havde sagt sine Forældre Farvel gif han paa Veien til Fartøiet ind til en Ven af Huset og gav ham et lidet Breve til Moderen, mest forat han skulde tale med hende. Han traf hende i Graad og Fortvivelse og brugte forgjæves alle mulige Trostegrunde. Paa hans Øring, at skulde hun trænge til nogen Hjælp, havde hendes Søn jo gjort Afstale med en Haandværksmester af Familien, svarede hun, i sit jydsk Maal, at hun gav Mesteren en god Dag, hun var slet ikke trængende; saa viste hun ham en Brev med Dufater, hun havde faaet ved Afstanden, og fremtog af Skabet en gammel sort Brev, som havde tilhørt hendes Besteforældre; den trykkede hun til sit Bryst og kysjede den, og Vennen forlod hende indderlig rørt over hendes Hjertesorg.

Fregatten lettede i August 1796. I Nordsoen modte de flere Gange engelske Krydsere og maatte gjøre klart Stik til Kamp; saa igjen ved Englands Kyst og i den spanske So. Kassevinde og stærk Taage fik de ogsaa at prøve. Efter fem Ugers Seilads gled de, i mild Luft og Solskin, mange Seilere i Folge, gjennem det smale Stræde mellem Spaniens og Afrikas Bjerger ind i Middelhavet. Her havde Fregatten først Breve hos en af de saakaldte Roverstater i Nord-Afrika; derfra seilede de til Malta, den sydligste Ø i Italien, men da de, for mulig Best-

smitte, skulde ligge 40 Dage for Anker, inden de maatte komme fra Vorde, foretrak Skibets Chef strax at seile tilbage til Afrika, til en anden af Koverstaterne, hvor han havde Underhandlinger at fore. Medens Chefen var iland her, blev Fregatten overfaldet af en voldsom Storm og var nær strandet paa Afrikas Kyst. Der var saaledes fra Forst til Sidst nok at prøve og se for en Hjemfødnung som Thorvaldsen. Imidlertid faldt Tiden ham usigelig lang: lære Fransk og Italiensk gad han ikke, skjøndt baade Chefen og en norsk Ven, Skibspresten, havde tilbudt sig at læse med ham; Ler og Gibs var der ikke ved Haanden; han saa sig godt om, de saa Steder, hvor de kom iland, han teguede, han tog Portrætter af sine Venner paa Skibet, men fordømte hvilede han og drømte. Chefen skrev hjem, at han nu igjen havde aflaget hans Portræt: „Alle her ombord“, skrev han, sig, „at det ligner mig uforfæmlet. Vi holde allesammen af ham, han er en skikkelig Mand, men en doven Hund. Hvorledes det vil gaa ham, naar han skal rejse alene, det maa Himlen vide!“ Efter Tilbagekomsten til Malta, hvor de maatte ligge deres Tid for Anker, tog Thorvaldsen inderlig bevæget Afsted fra Fregatten. Han blev hentet i en Rodsbaad, og da den stodte fra, havde han ondt ved at skjule sine Taarer; med en Skipper seilede han til Den Sicilien, derfra videre til den livlige By Neapel. Uden at kunne Italiensk hjalp han sig dog ret godt igjennem; fremmede Folk toge sig af ham overalt, og han saa baade den deilige Egn og Kunsthjælperne. Saa tog han over Land til Rom. Det havde været en langvarig Rejse, med mange Omveie. Han kom først til Rom den 8de Mars 1797, noget over 26 Aar gammel.

Byen Rom og den græske Kunst.

I Rom er der meget at se og lære, især for Kunstnere.

Den indfødte Befolknung af Italienerne er dels smukkere, dels igjen grimmere end Folk herhjemme, men altid livligere og udtryksfuldere i sine Bevægelser. Som Smaa børn løbe de gjerne nogne omkring; tykke, tunge Binteklæder er der ingen Brug for; da nu ogsaa Sindet er bevægeligere hos Sydboerne, er der langt mere Frihed og Udtryk i deres Stillinger, Bevægelser og Minespil: mangen Skikkelse, Thorvaldsen har fremstillet, er han kommen paa, ved hvad han havde seet paa Gaderne.

Fremdeles er Rom Pavens Sæde. Man møder idelig Munk, Biskoper, Geistlige i alle Slags Dragter fra forrige Tider; og især paa Helligdagene, hvoraf der er mange flere end her i Landet, kan man se Vandringer og hoitidelige Op- tog til og fra Kirkerne og høre Musik og Messesang. Af Kirker er der i Rom lige saa mange, som der er Dage i Aaret, netop 365. Nogle af dem ere meget gamle og ærverdige, af en egen storlaet Simpeltid og Bygningsmaaden, og alle ere de udsmykkede med Malerier og hel- lige Billeder af Kristus og Apostlerne, Jomfru Maria med Barnet, Engle, Martyrer, Helgener. Den største er Peterskirken, som er saa høi og rummelig, at — uden Overdrivelse — en af de store Kirker i Kjøbenhavn kunde stilles hen i et Hjørne, og man kunde gaa den forbi uden at blive opmærksom paa den.

I de ældste Tider var Byen Sæde for det navnkundige Romerske Folk, der først i Fristatens, siden i Keiser Augustus's og de andre Keiseres Tid undertvang den halve Verden, og deraf ser man overalt mægtige Spor. Til Bjergfæstningen

Capitolium inde i Byen løb der en lang Gade, hvor Hærføerne efter en Seier gik i Triumfstog med sine Soldater, Bytte og Krigsfanger op til den romerske Skytsguds Tempel, for at takke for Seieren*). Endnu ser man fra Capitolium paa begge Sider af Gaden Tomter af de fordums pragtfulde Bygninger, ranke Søiler og Stotter af Afgudstemplerne, Triumfbuer med Billeder i ophøiet Arbejde, halvt nedstyrkede mægtige Hvalvinger af et Thinghus, — alle de nyere Huse tage sig saa smaa ud ved Siden. For Enden af Gaden ser man Murværket af en uhyre Skueplads (Colosseum) fra Reifertiden, med Stenbænke rundt om, den ene Ring over den anden, ligesom Trapper: paa disse Bænke sad engang Folket og saa paa blodige Kampe mellem Mennesker og vilde Dyr, og her er det, at mange kristne Martyrer har udsøst sit Blod og bedt sin sidste Bøn; Skuepladsen var saa stor, at den kunde rumme paa en Gang mer end 80,000 Tilskuere. Levninger af den gamle By finder man rundt omkring mellem Fattigfolks Huse eller Pragtbygninger fra senere Tider, og Alt dette kan vel falde en minderig Fortid tillive og sætte Indbildningskraften i Bevægelse.

Men hvad der er allervigtigst for Kunstnere, er de rige, prægtige Samlinger af Billedstotter og ophøiet Arbejde fra Oldtiden.

Det var især de gamle Grækere, der vare Mestere i Billedkunsten, og Romerne lærte den af dem. De lærte baade Kunst og Videnskab af dem, og vi Danske, ligesom hele det nyere Europa, har lært af dem begge. I Billedkunsten, i

Bygningskunsten og i alle Grene af Ordets Kunst har vi vore bedste, ædleste, klareste Monstre fra Grækerne og har draget Nytte af dem. Naar der tales om Thorvaldsen, staar alt dette i Baggrunden, men nærmest dog Billedkunsten med dens Fremstillinger, navnlig af den græske Gudeverden.

Grækerne og Romerne kjendte jo ikke som Jøderne den eneste sande Gud; de dyrkede, ligesom vore nordiske Forsædre, flere Guder, der tænkes som en Slags Dyrighed at styre Naturens Kræfter og det menneskelige Samfund. Himlens Gud med Tordenkilen til Vaaben, var hos dem den mægtigste og overste af Guderne; fremdeles var der Havets Gud, Kornets og Frugtbarhedens Gudinde, Viddommens Gudinde, Sagens Gud, Krigsguden, den lille vingede Kjærlighedsgud og mange flere, — stabe efter den samme bagvendte Orden som vore Forsædres Tordengud Thor, Skjaldegud Brage og de Dørige, nemlig: Guder, stabe i Menneskets Billede og efter dets Lignelse. Nogle af disse mange Guddomme tænkte Folket sig kraftige, scene-stærke, andre syldigere, andre igjen fint byggede, nogle med Vaaben, andre med Krands eller Strengleg, men alle uodelige, lykkelige og hver paa sin Maade skjønne at se. Og som Folket tænkte sig sine Guder og som Digterne sang om dem, saaledes vidste Kunstnerne, især de græske, at fremstille dem i livagtige Billeder. I Templer og Buegange, i Huse, paa offentlige Pladser, paa Korsveie, overalt stod der Billeder af Guder og Gudinder — Paulus saa endnu saadanne Gudebilleder, da han prædikede paa Torvet i Athen —, og mange Steder stod der Billeder af navnkundige Mænd fra Fortid eller Samtid, som Folket vilde mindes.

Det var især i den livlige græske By

*) Se „For Hjemmet“ for 1882 Side 26. Red.

Athen, fort efter en Frihedskrig med Perserne, omtrent 500 Aar før Christi Fødsel, at Billedkunsten blomstrede og Bygningskunsten tillige. Der byggede de paa sin Bjergafstning et prægtigt Marmor-Tempel for Visdommens Gudinde, som særlig beskyttede Byen. Den navnkundigste af Grækenlands Billedhuggere, Fidias, der levede i Athen, smykkede Templets Gavl og Bægge med Marmorbilleder, og inderst i Templets Hal under det rolige Dagslys fra en Aabning straalt ovenfor i Taget, stod hans Billedstotte af „Visdomsgudinden“, 20 Alen høj, i Guld og Elfenben: Hovedet og Legemets nøgne Dele af Elfenben, Diets Blaa af Edelstene, Loffer, Hjelm, Vaaben og det lange solberige Klædebon af drevet Guld. Alene Metallets Værdi var omtrent 10 Tonder Guld*). Men det aandelige Syn, Kunstneren her havde fremstillet: Stikkelsen af den jomfruelig strenge Gudinde, med det ophoiede Udtryk af Sindets Ro og Tankens Klarhed, gav denne Billedstotte ulige mere Værd for Grækerne, end det dyre Stof, hvoraf den var formet. For et Tempel i en anden By, hvor Grækere fra alle Egne i Landet mødtes hvert femte Aar til fælles Gudsdyrkelse og festlige Vædekampe, i Digtekunst og alle Slags Legemsøvelser, udførte Fidias, ligeledes i Guld og Elfenben, en Billedstotte af deres øverste Guddom, „Himlens Gud“,

*) En dansk „Tonde Guld“, 100,000 Nigg: baler. Neb.

som den faderlige Hersker over Guder og Mennesker; den var vidt og bredt bekendt fra de store Folkemøder ved Festlegene og saa beundret, at det regnedes for en Ulykke at dø uden at have seet den. Begge disse Kunstens Underverker ere sporløst forsvundne; men af Beskrivelser og af Esterligninger kan man nogenlunde skjonne den Virkning, de vitterlig har gjort. De fleste andre af Fidias's, som de øvrige Kunstneres Arbejder, vare af Bronze eller af Marmor. Af dem er der adskillige tilbage, dog kun i Brudstykker. To Marmorhoveder, netop fra Templet i Athen, har vi tilfældigvis i et Par hundrede Aar eiet i Kjøbenhavn, en Tidlang mellem Skramlerier i en Kurv, nu blandt vore saa værdifulde Kunstfager fra Oldtiden; Kroppene til dem og en Del større Brudstykker ere først i vore Tider opryddede og bragte fra Athen til England, hvor de nu ere opstillede i en offentlig Samling. I Rom, med alle dets Kunstskatte, er der ikke noget af Fidias's egne Arbejder at se; uden i Gipsafstøbning.

I halvandet hundrede Aar efter denne Mesters Tid var Billedhuggerkunsten i frodig Udvikling; den blomstrede endnu under den mægtige græske Erobrer Kong Alexander den Store. Men ogsaa før og efter den feireste Tid har der været dygtige Billedhuggere og mærkelige Kunstverker i alle Egne af det gamle Grækenland og i de Nabolande, hvor Grækere havde bosat sig som Nybyggere.

(Mere.)

Skovtillierne.

(Fra Tydsk *).

I England, hvor jeg nu bor, er jeg bleven en meget gammel Mand, der fornemmer Alderdommens Svaghed og Skrobeligheder. Langt tilbage i Tiden, da jeg endnu stod i min fulde Kraft, havde jeg hjemme i det blomstrende Frankrig, hvor jeg er født. Dog glæder jeg mig ikke i Fortiden, men i Nutiden, thi nu er jeg „plantet i Herrens Hus og grønnes i min Guds Forgaarde“. (Ps. 92, 14.) Dengang var jeg en Død blandt de Døde (Matth. 8, 22.), men nu hører jeg til det prestelige Folk, hvis eneste Yppersteprest er Jesus Kristus. Dengang var jeg en romerst-fatholst Prest, hildet i Bantroens og Overtroens dobbelte Wildfarelse, men nu udbyder jeg: „Min Sjæl er undkommen som en Fugl af Fuglefængerens Snare; Snaren er sonderreven, og jeg er undkommen“. (Ps. 124, 7.) Og hvortledes er dette gaaet til? Hvilket Redskab benyttede Guds Son sig af for at gjøre mig frei? At vise dette er just Hensigten med min Fortælling, der til Guds herlige Naades Lov levende minder om de Ord: „Af de spæde og diende Borns Mund grundfæstede du en Magt for dine Fienders Skyld.“ (Ps. 8, 3.)

Efterat være opdraget og uddannet for den geistlige Stand blev jeg ansat som Prest i en overordentlig skjon Egn i Normandi, ved den venstre Bred af Seinen. Saa langt Diet kunde naa, saa man Frugthaver, Vinbjerge, blomstrende Enge og Sletter, bevoxede med Thymian, og dette rige Landskab begrænsedes mod Nord af en Skov, der strakte

sig milevidt og i sig dunkle, ensomme Skov dulgte en saa herlig Afvevling af skjellige Grotter, Vandfald og Lovhytter, formede af Guds Haand, som jeg ikke har seet det noget andet Sted i Verden. Alt dette dannede en stor Have omkring den smukke, venlige Landsby, hvor jeg boede, og hvor hvert Hus havde sit vel vedligeholdte Straatag, sin landlige Forstue og sin sirlige Blomster- og Kjøkkenhave. Vi manglede heller ikke et Slot, opført af graa Stene og prydet med Taarne og Veirhaner, der ragede hoit op over Skoven og kunde sees i vid Omkreds. Det tilhorte en adelig Familie, der roste sig af at nedstamme fra de første Hertuger af Normandi. Da jeg kom til Stedet, bestod denne Familie af flere Medlemmer, men i Lobet af nogle Aar forsvandt den ene efter den anden ved Giftermaal eller Død, saa at der tilslut ikke var andre tilbage end Fru Baronessen, som man kaldte hende, og som var saa god og elskværdig, at man sagde, de forskjellige Dyder hos en lang Række af berømte Forfædre samtlige fandtes forenede i hendes Person. Jeg tror at kunne bevidne, at hun fortjente denne Ros, uden dog i mindste Naade at glemme, at hun for Gud, som prøver Hjertier og Nyrrer, var en Synder, der manglede den Ros, hun skulde have for ham.

Mellem Landsbyen og Slottet stod vor Kirke, der var bygget i den normannisk-gothiske Stil. Ikke langt derfra laa et stort, brunmaalet Hus, hvor en ældre Enke, som jeg vil kalde Fru Bule,

* En Oversættelse af R. D. S., udgivet af Wm. Gram i Christiania, er benyttet.

boede. Denne Dame befad mange Talerter og megen Dannelse, men var ved mangeslags Uheld kommen i mindre gunstige økonomiske Raar. For at opbjaelpe Dis: havde hun gjort sit Hus til en Opdragelsesanstalt for Pigeborn og de hoiere Stænder og var visseelig, saavidt Det lod sig gjøre i det aandelige Mørke, hvori hun levede, en samvittighedsfuld og omhyggelig Moder for den hende an betroede Skole. Min lille Prestegaard laa saa ganske i Nærheden af denne Anstalt, at jeg fra Vinduet i mit Studer værelse, som laa i anden Etage, kunde se ned i den tilhørende Have. Oste, naar jeg stod ved Vinduet og saa de Smaa lege dernede, morede jeg mig med at lade Haandsfulde af Sukkertoi regne med over dem

Lige fra den Tid, jeg tiltraadte mit Kald og indtil jeg var næsten firti Aar gammel, havde jeg levet meget roligt i min Ensomhed, som jeg ikke fandt tryk kende, men tværtimod rig paa mange Glæder. Jeg havde stor Interesse af at studere Naturen og især af at gjøre mig grundig bekendt med Planterverdens Undere. Jeg samlede paa alle mulige Plantesorter og gik gjerne flere Mile for at erholde et Exemplar af en ny Sort. Den Tid, jeg kunde asse fra mine Embedspligter, anvendte jeg til saadanne og lignende Bessjefigelser, der vel i og for sig kunde synes at være af liden Betydning, men som dog var et Middel i den naadige Guds Haand til at bevare mig for noget Bærrer, og det paa en Tid, da jeg ikke vilde have Kraft til at gjøre Modstand, om jeg i andre Forholde havde været udsat for større Fristelser. Nu, som jeg ligger ved min Frelfers Fodder, som jeg dengang ikke kjendte, ved jeg ikke, hvorledes jeg nok skal talke ham for, at han selv levede mig, da jeg var ganske blind, vogtede

mig for de Afgrunde, hvor Vegemets og Sjælens naturlige Kraft gaar uigjenkaldelig til Grunde, og bevarede mig for de Mørkets Gjerninger, hvis ydre Besvittelse ikke forsvinder, saa længe Livet varer. Efter at jeg er vaagnet til Kundskab om mit forsvovlet onde Hjerte, hvor Spiren til alle mulige Synden ligger skjult, ser jeg med Gysen paa den utallige farlige Klipper, paa hvilke de mest begavede Mænd have lidt Skibbrud, og kysser med brændende Taknemmelighed den Haand, der uden mit Vidende og uden min Medvirkning var udbredt beskyttende over mig.

Medens Frankrig var grebet af sit politiske og religiøse Afstind, henrandt mit Liv ved Herrens Styrelse som en stille Bæk, og en lignende No nød alle de, der boede omkring mig. Det syntes, som om ingen Lyd af den vilde Varm kunde naa vort fredelige Opoldssted. Fru Bules Anstalt stod synlig under Hans Beskyttelse, der er rig paa Mi skundhed, thi den blomstrede under Fjendens Besjignelse, sjont det aandelige Mørke, som hvilede over det hele Land, ogsaa laa over vor lille Landsby, og Undervisningen folgelig gik i samme Spor.

Men da Fru Bule blev ældre og ikke mere kunde overkomme alle de Krav, der stilledes til hende, foruden at der opstod nye Læremetoder, og Forældre og Formyndere i mange Henseender fordrede mere, blev det nødvendigt for hende at søge en med Tidens Fremskridt fortrolig Lærerinde, og en saadan troede hun om sider at have fundet i Frosken Victoire*), en ung, i Paris opdragen Dame. Men dette Valg blev meget uheldbringende for Skolen, — det forte Uven ind i Faarestien. Reppe var denne forfænge-

*) Ubtates Vittuar.

lige og i høieste Grad verdsligindede unge Kvinde kommen i Huset, for hun begyndte at virke til Skade.

For Froken Victoire havde kun det Bærd, der faldt i Dinene og smigrede Santerne; — Hjertets Bestaffenhed, Betsedenhed og Ydmyghed agtede hun ikke paa. Hun skænkede sin Gunst udelukkende til de selsindige og forsængelige blandt Smaaapigerne som de, der besad de Egenstaber, hun beundrede, medens andre og det de elskværdigste i Anstalten, var Gjenstand for stadige Frettesættelser og Straf eller for hendes Spot og Latter. Denne Uretfærdighed undlod ikke at vække de stetteste Følelser hos Eleverne tillive. Der opstod falske Begreber om Fortjenstligheden af saadanne Egenstaber, som Frokenen yndede, og de, der besad disse, blev misundte og hadede af de øvrige. Hvilken Forandring blev jeg ikke ved denne Tid vaer hos næsten alle Børnene i Anstalten, især naar jeg i deres Fritider saa dem lege under mit Vindue! Medens forhen kun de esskelige Yringer af barnlig, overstrømmende Glæde havde afbrudt mine alvorlige Studier, horte jeg nu Bredesroster og gennem disse alle de onde Videnstabers Udbrud, som vansirede det smukke Billede, jeg saa længe havde betragtet. Det kunde ikke undgaa min Opmærksomhed, at der selv i Smaaapigernes Lege var indtraadt en Forandring, og at Fornoielser, som for havde vaet deres lydelige Jubel, nu var ganske ophorte. Ofte var det mig, som om de Optrin, der fandt Sted under mit Vindue, gav mig et Indblik i en endnu mørkere Fremtid, der vilde bryde ind over os alle, og Bemod, ja bitter Smerte, der ikke syntes at staa i Forhold til den barnagtige Vanart, der fremkaldte den, bemægtigede sig mit Andre. — I min Erindring gjennemgik jeg de nu for-

svundne lykkelige Dage, da det var Børnens største Glæde at opelske alle Slags Blomster, hvortil Fru Bule havde givet enhver af dem et lidet Hævestykke. Ofte gjorde jeg mig den største Umage for at skaffe dem Fro til en sjelden Plante eller Afslæggere af en ny Blomst, hvorfor de altid kaldte mig „den gode Fader“ eller „den gode Fader Raffre“. Naar jeg viste mig i deres Hæve, blev jeg strax hilset med Glædeskrig, og hele den lille Flok ilede henimod mig, fuld af Forventning om, hvad der vilde komme ud af mine Lommer. Vovede jeg nu at sætte deres Taalmodighed for længe paa Prøve, kunde det hende, at Enkelte var dristige nok til at stikke sine smaa Hænder i bemeldte Lommer og rive til sig en liden Propakke eller nogle Blomsterlog. Undertiden greb jeg Haanden paa frisk Gjerning og trak da langsomt og med et alvorligt Ansigt min store Lommekniv frem, aabnede den, begyndte at slibe den paa den nærmeste Sten og beredte mig til at skjære den Haand af, der havde plyndret mine Lommer, medens alle de Andre streg hoit og søgte at befri den Fange uden dog at turde angribe mig af Frygt for selv at blive falkede. Saaledes gif det en Tidlang, indtil den fornoielige Leg oplosste sig i et almindeligt Jubelraab, der gjentod i alle Havens Kroge.

Ofte, naar Veivet var saa smukt, at der kunde indtages Forfriskninger ude i det Frie, blev jeg indbuden til at tage Del i de simple Maaltider, som Personalet i Anstalten pleiede at nyde Klaffen fire om Eftermiddagen. Vovede jeg at komme, saa fappedes Børnene om at pynte Bordet med Blomster for at glæde mig eller om at sætte en smukt flettet Sivturf med de smukkeste Frugter paa min Plads.

Jeg har for omtalt, at jeg dengang

tilhørte den romersk-katholske Kirke, i hvilken jeg var bleven født og opdragen; dog maa jeg tilstaa, at der allerede i den Tid nu og da opsteg hos mig en lønlig Tvivl om Rigtigheden af min Religions Lærdomme. Men dette var kun forbigaaende, ligesom hine enkelte Uysstraaler, som den bag Stjerne opgaaende Sol udsender. Jeg tør sige, at jeg med mange af mine Embedsbrodre efter det Erkjendelses Maal, vi befad, var oprigtige og mente det ærligt med vor Gudsdyrkelse. Under mine hyppige Sammenkomster med Børnene søgte jeg alvorligt at lægge dem paa Hjerte Vigtigheden af et front og religiøst Liv og formanede dem ofte til under Dagens sædvanlige Bestjefstigelser at opløste sine Hjertes til Gud. Til saadanne Formaninger soiede jeg da desværre allehaande Forfrister, der havde Hensyn til de af den katholske Kirke anpriste ydre Ceremonier, der dog kun kan tjene til at afholde Sjælen fra den sande Sogen og Stræben efter Sandhed og Naade, idet de give Menneftet Anledning til at noie sig med en tom Skæl, en Ehygge. Saaledes mindes jeg, at jeg indskærpede Børnene som en alvorlig Bligt tidt og ofte om Dagen at gjøre Korssets Tegnsamt samt bede Ave Maria og andre latinske Bønner, som jeg lærte dem. Tillige forsikrede jeg dem, at de ved sin Udydig hed eller Udydig hed i disse Ting vilde stige og falde i Guds og Kirkens Gunst. Paa denne Naade forsøgte jeg, idet jeg handlede efter falske Grundsetninger, at omgive min lille Hjord med et helligt Skin, og mange Aar forløb, inden jeg blev vaer, at med de aandelige Vaaben, jeg havde givet dem i Hænde, vilde de ingen Modstand kunne gjøre mod Djævelen og Verden. Saalænge Fru Bule alene forestod sin Stole og Børnene endnu var meget unge, som de stemme

Følger af det hjerteløse, formelle System, hvorefter jeg gif frem i religiøse Ting, ikke tilsyn. Men da den almindelig herskende Fordervelse ved Frøken Victoires Ankomst forplante sig til vor lille Kreds, da blev det aabenbart, at Resultatet af min geistlige Virken kun var at ligne med en straalende Søeboble. Den nye Lærerinde havde neppe faaet fast Fod i Anstalten, inden hun rev Toilerne til sig og begyndte det Udelæggelsens Verk, som allerede i Hovedstaden, hvor hun var opdragen, havde grebet saa vidt om sig. Saaledes viser det sig, at Menneftet med alle de religiøse og moralske Foranstaltninger, som udspringe af dets egen Visdom, ikke kan opføre nogen Dønning, der ikke rives ned af Syndens og Fordævelsens Strøm. Intet Andet formaar at modstaa dennes Magt end Guds, den Helligaands, Gjærning i Hjertet, den levende Tro paa den Korsfæstede.

Paa den Tid, jeg nu skriver om, befandt sig i Opdragelsesanstalten tre unge Piger, hvilke jeg i Lobet af min Fortælling ofte vil komme til at nævne, og som jeg derfor her nærmere vil beskrive. Den ældste hed Susette og var, hvad legemlige Fortrin angaar, Anstaltens Rose. Men denne blomstrende og livlige unge Pige viste et trodsigt og hovmodigt Sind, naar ikke Alt gif efter hendes Villie. Dog har jeg den Tro, at en mild og varsom Haand vilde have kunnet lede hende i det rette Spor, saafremt hun ikke havde haadt den Ulykke at være Frøken Victoires Elev og Yndling. I denne sidste Egenkab blev hun smigret af mange i den lille Stat, men ligesom en Yndling sjelden er saa heldig ikke at maatte frygte en andens Indflydelse, saaledes havde ogsaa hun en Meddeleerinde i en anden ung Pige, ved Navn Francisca. Frøken Victoire var fuld

af Luner, og medens hun den ene Dag overofte Susette med søde Ord, vendte Binden sig pludselig den næste, saa at hun kun havde Tante for Francisca, den Eneste i Anstalten, som kunde vove at gjøre sig gjældende ved Siden af Susette. Jeg kaldte ovenfor denne Anstaltens Nøse; Francisca kan jeg maaste mest passende sammenligne med den gyldne Lillie, der udfolder sin Pragt i Orientens Haver. Denne unge Piges Karakter tilltalte mig dog aldrig, thi jeg mærkede hos hende Intet af den Nabenhed og Oprigtighed, som gjør den unge Alder saa elskværdig, og som heller maa grænse til Barnagtighed og Ubestindighed end slet ikke at være tilstede, thi Forstand kommer vel med Aarene, men sjelden vil disse befri Karakteren for Kulde og beregnende Egensjærlighed.

Den tredie af Anstaltens Elever, som jeg maa opholde mig nærmere ved, var af engelst Herkomst og et forældreløst Barn. Hvad der havde givet Anledning til, at hun blev sat i Stole hos Fru Bule, er jeg aldrig kommen efter. Hendes virkelige Navn kjender jeg heller ikke, men af sin Lærerinde blev hun kaldt Nime, og dette vil ogsaa vi kalde hende. Hvor gammel hun var, kan jeg ikke bestemt sige, men jeg erindrer, at hun blev anseet for at være for ung til at skrifte, indtil hun havde været to Aar i Anstalten, og slutter deraf, at hun maa have været omkring elleve eller tolv Aar paa den Tid, jeg nu skriver om. Hun var i ethvert Fald liden for sin Alder og var et af de Born, som let blive overseede sammen med andre. Men naar man betragtede hende noget noiere, opdagede man, at hun havde de yndigste Ansigtstræk, som Nogen kunde se. Hendes blonde Haar og den dermed overensstemmende blonde Hudfarve forraadte den sachsiske Herkomst, og naar jeg saa

paa hende, maatte jeg uvilkaarlig tænke paa et Jesusbarn, som jeg ellers havde seet paa et Maleri, og som fra sin Moders Arme med et Udtryk af usigelig Kjærlighed stuede ned paa den foran det knælende Mængde.

Den lille Nime havde været en nedboiet Enkes eneste Blæde, der med sin Mand havde tabt Alt. I det stille Liv, disse to førte med hinanden, havde hun været Moderens store Trost og kjæreste Selskab, thi i hendes lille Hjerte boede den Fred, som Jesus kalder i i n F r e d, og som Verden ikke kan tage, fordi Hjertet ikke indlader sig i noget Samfund med Verden. Just paa Grund af denne hendes Sindsbestaffenhed, og fordi paa den anden Side det naturlige Menneske Intet forstaar af det, som horer Guds Aand til, tog man ikke anden Notits af hende i det nye, letsindige Liv, som nu havde begyndt at høre sig blandt Smaapigerne, end at man gjorde Nar af hende og skjød hende tilside, naar hun kom i Veien. Men Nime besad i saa hoi Grad det gjensfodte Menneskes Sind, hun levede saa aabenbarlig i og med sin Frelser, at man skulde anseet det for umuligt, at Nogen kunde hade dette Barn. Dog, hvor Kristus bor i et Hjerte, om det saa kun er et Barns Hjerte, der udebliver ikke Spot og Fiendskab fra d e r e s Side, der er fremmede for ham. Selv paa et Barn, naar det horer Kristus til, ville de Ord bekræfte sig: „Alle, som ville leve gudeligt i Kristo Jesu, skulle forfølges,“ og: „J skulle hades af Alle for mit Navns Skyld“. Froken Victoire lagde den lille Nime saaledes for Had og viste dette paa en saadan Maade, at Ingen vilde kunne forklare sig det uden den, der, oplyst af Guds Ord og sine egne Erfaringer, har lært, at det menneskelige Hjerte er et uudgrun-

deligt Dyd af Ondskab og Fordærvelse. Hvor tidligt dette Had vaagnede hos Froken Victoire, derom vidnede et Opttrin, som fandt Sted ikke længe efter hendes Ankomst til Anstalten. Der var nemlig bleven begaaet en skammelig Forseelse, uden at man med Sikkerhed kunde komme efter, hvem der var den Skyldige. Strax lagde Froken Victoire Skylden paa Aime, straffede hende grusomt og horte ikke op, for Fru Bule lagde sig imellem. Senere viste det sig, at Aime var uskyldig; alligevel „tilgav“ Froken hende aldrig, og det saa meget mindre, som hun selv havde taget feil og været uretfærdig i sin Grusomhed.

En Eftermiddag, to Dage før Paaste, sad jeg ved det aabne Vindue og saa, at alle Smaapigerne med Lærerinden i Midten kom ud af Huset og gik ind i Haven. Hun talte med megen Jovrighed om Noget, der syntes at interessere dem Alle og slog ind i en Retning, der førte dem hen til en Græsplæn, som laa lige udenfor mit Vindue. Her nedlod Froken sig paa en Havebænk, og hendes to Yndlinge tog Plads ved hendes hoire og venstre Side. Med en Fyrstindes Anstand kaldte hun nu enhver af de andre Smaapiger frem for sin Throne, saa dem i Haanden og udtalte derpaa en eller anden vittig Spaadom, der fremkaldte en skrældende Latter, som dog ikke paa mig gjorde noget behageligt Indtryk. Det lod til, at Ingen tænkte paa mig, fordi Ingen saa mig; jeg sad nemlig bag en Jasmin, hvis Grene jeg havde boiet saaledes, at de dannede et tæt Forhæng for Halvdelen af Vinduet, bag hvilket vistnok jeg kunde se Alt, som foregik, men hvor det skarpeste Blik ikke kunde opdage mig. Legen havde allerede været i nogen Tid, og alle Smaapigerne havde vist Profetinden sin Haand og faaet sin Skjæbne at vide, da pludselig

en Standsning indtraadte. Jeg saa, at Alle saa sig om, horte Lærerindens Stemme raabe paa Aimes Navn. og mærkede først nu, at den Lille ikke var tilstede. Strax spredte hele Flokken sig omkring i Haven som for at lede efter Barnet, hvis Navn jeg horte udraabe snart her, snart der, gjentaget af Effoet, som fastedes tilbage fra den næstaaende Kirke. Nogle Minutter forlob, inden Aime fandtes; endelig opdagede man hende, som jeg senere horte, i en liden Lund i den mest afsidesliggende Del af Haven, hvor hun ganske havde fordybet sig i Læsningen af en liden Bog. Diebliftelig blev hun grebet af Sufette og Francisca, der begge fastede sig over hende og slæbte hende til Lærerinden.

Den lille Fange gav ingen Dyd fra sig og gjorde ingen Modstand. Men da hun stod foran Froken, kaldt hun paa Enz, pegte paa Noget, som Sufette holdt i Haanden, og syntes indstændig at bede om Noget, der lod til at være af hoieste Vigtighed for hende. Hvad dette var, kunde jeg ikke komme efter, men saa meget blev mig klart, at hun saa langt fra at saa sit Duffe oplydt, kun endnu mere vakte sin Lærerindes Uvillie; thi jeg saa, at denne Gang paa Gang i Brede puffede hende fra sig og horte til Slut mit Navn nævne med den tilfoiede Forsikring, at det Indtrusne nok skulde blive bragt til min Kundskab. Nu troede jeg at maatte skride ind, saasom man beraabte sig paa mig; jeg stod derfor op, lænede mig ud af Vinduet og spurgte Froken Victoire, hvad der var foresaldt, og hvorfor hun havde nævnt mit Navn. Hun havde netop reist sig for at tugte Barnet, da hun horte min Stemme; nu vendte hun sig om, traadte saa nær som muligt hen til mit Vindue og sagde: „Gode Fader, vi behøve nu Deres Raad og Bistand og haabe, De

vil inffiere paa, at der paalægges dette Barn en streng Kirkebod." Her holdt hun inde, thi Bredden berovede hende Aandedrættet. Da hun havde fattet sig, vedblev hun: "Tænt kun, denne lille, ugudelige Kjæterske, som Fru Bule hidtil har betragtet som et Slags Helgen, har lige siden sin Ankomst til denne Anstalt hemmelig havt hos sig en Del af den hellige Skrift, oversat paa hendes Modersmaal, skjønt hun godt maatte

vide, at Born ikke tør læse en saa hellig Bog. Vi har netop fundet hende i Lunden, hvor hun havde gjemt sig for at læse, og den Forstillelseskunst, som hun i dette Tilfælde har udvist, aabenbarer ret hendes Hjertes Ondskab og dybe Fordærvelse." Med disse Ord stodt hun Barnet fra sig med en Mine, som om hun havde været et giftigt eller dømmeligt Dyr. (Mere.)

De assyriske Udgravninger og det Gamle Testamente

(Efter Pastor J. W. Grichsens Bearbejdelse af en Afhandling af Rudolf Pundrenieg.)

I.

Den moderne Bantroes Talsmænd pleie ikke at nære store Betænklichkeiten ved at byde Staven over de historiske Data, som indeholdes i det Gamle Testaments Skrifter. Den moderne Bantro gaar ud fra, at Skrifter, som indeholde Fortællinger om overnaturlige Begivenheder, ikke kan fortjene Navn af historiske Skrifter, og at man saaledes uden lang Undersøgelse kan anse de i dem indeholdte historiske Angivelser for upaalidelige. Imidlertid viser det sig under det storartede Opbving, som de historiske Studier har taget i de seneste Aar, at Bantroens Anforere vil blive nødsagede til at iagttage større Forsømmelse i denne Henseende. Thi blandt Forskningens nyeste Resultater hører ogsaa dette, at de historiske Partier af de hellige Skrifter finde stedse større Stadfæstelse fra de forffjelligste Eider. Saaledes har Ægyptologiens Arbejder hidraget os, at Pentateuchens (d: de 5 Mossebogens) historiske Paalidelighed er bleven mere og

mere anerkjendt. En af den nære Tid's Forskere paa dette Felt, Ebers, siger saaledes, at, ihvorvel han gjør Forbringelse paa fuld Ret til at omtale „fri historisk Kritik“ under sine rent videnskabelige Undersøgelser, er han dog kommen til at omtale denne Kritik med større og større Pietet (d: Erbødighed), „fordi han har Studium for hver Dag, som er gaaet, har bragt ham til at betragte hine underfulde gamle Skrifter“ (d: Gamle Testaments) „med stedse dybere Ærefrygt“.

Karakteristisk for hans Standpunkt og for den moderne historiske Videnskabs Aand er, hvad han videre ytrer: „Jeg bringer — tvungen og dog gjerne — mangt et Resultat af mit Studium, som vil være velkomment ogsaa for Eaadanne, som helst vil holde den frie historiske Kritik borte fra de hellige Skrifter; thi jeg leverer f. Ex. Bevis for, at navnlig Josefs Historie fra Først til Sidst maa betegnes som helt igjennem stemmende med de virkelige Forhold i det gamle Ægypten.“

Et saadant Vidnesbyrd om den bedste Fremstillings Sandhed, maa Egyptologien aflægge gennem en af sine anerkjendte Repræsentanter, der taler fra den „frie historiske Kritiks“ Standpunkt.

I langt højere Grad gjælder det om det, man for Tiden kalder „Ægyptologiens Resultater“.

I mere end 250 Aar har man i Europa af Rejsendes Beretninger kjendt til, at de Indskrifter eksisterede, hvoraf disse Resultater ere oste. Traditionen blandt de ved Eufrats og Tigris's Bredder boende Armeniere har stadig vidst at fortælle om skjulte antikvariske Gætte. Og de vældige Ruiner, som opfyldte Landene omkring de to Floder, var talende Vidner om Berettigelsen af de Forhaabninger, der knyttede sig til disse Sagn. De første Forskere var Mich og Ainsworth (1820), men deres Udbytte var lidet. Det var rigtignok allerede ved denne Tid, at den ældre Niebuhr, som havde mistet sit Syn under sit samvittighedsfulde Arbejde med at afskrive de persiske Inscriptions, profetisk pegede paa de ægyptiske Ruiner som en fremtidig Rigdomskilde for Forskningen. „Niemand“, sagde han (paa en Tid, da Egyptologien ganske optog den historiske Interesse), „vil blive Mellemasiens Pompeji, en umaadelig og endnu urørt Fundgrube for vore Efterkommere, blandt hvem ganske vist en Champollion vil fremstaa og staa for den ægyptiske Skrift“).

Dog begynder de ægyptiske Udgravningers Historie først i Fyrgettyveaarene. Den blev inangureret ved Botta fransk Konsul i Mossul. Han begyndte Arbejdet systematisk og uden hundredt

*) Frankmanden Fr. Champollion (født 1791, død 1832) er den fortjenstfulde Grundlægger af Egyptologiens Videnskab

Resultat. Men fra 1843 blev denne foretagomme Mand's Arbejder (4 Mile nord for Mossul) sønede med det mest overraskende Udbytte. Fra Aaret 1852 fortsatte M. Place systematisk Botta's Arbejder og udfyldte, hvad der manglede i den glimrende Samling, som denne Eiofte havde sendt til Louvre i Paris i Aarene 1843-1846. Imidlertid havde Mr. Austen Henry Layard (senere engelsk Gesandt i Konstantinopel) begyndt at arbejde i samme Retning ved Nimrud, sønden for Mossul. Det lykkedes ham, i vis energiske Bestræbelser næsten Halvdelen af samtlige Udgravninger skuldes, at gjøre en hel Række af ægyptiske Kongeboliger tilgængelige for Forskningen og dermed at give os en tydelig Forretningsstilling om det gamle Ninives Størrelse og Pragt. De Undersøgelser, som han siden igjen foretog ved Kujundschi og Nebi-Junas, havde Opdagelsen af nye Paladser til Folge; det vigtigste blandt dem i literærhistorisk Henseende var Sancheribs Sydvestpalads, der indeholdt den ægyptiske Literaturkonges Assurbanipals Bibliothek.

Blandt de Stene og det Grus, som Layard sendte fra Assurbanipals saakaldte Bibliothek til British Museum i London, fandt Georg Smith, en Lærd, som var ansat ved Museets orientalske Afdeling, et Brudstykke af en ægyptisk Beretning om Syndfloden, der indeholdt de mest paafaldende Egheds punkter med den bibelske Fortælling. Den 3die December 1872 offentliggjorde han sit Fund i et Møde af Selskabet for bibelsk Arkeologi. Derved blev Opmærksomheden vakt, og Eierne af Londenbladet Daily Telegraph sendte paa sin Befostning Smith afsted til Tigris den 20de Januar 1873, forat han ad telegrafisk Vej kunde tilfredsstille Bladets Læsefreds, hvis Interesse for disse Ting

nu var spændt til det Høieste. Med Smiths Ankomst til Mosul begynder en ny Epøke i Udgravningernes Historie. Foruden de Telegrammer, som han sendte hjem til Daily Telegraph, har han foretaget tre Reiser til „Eglsstenenes Klassiske Land“ og bragt med sig derfra hele Vognlæs af assyriske Oldsager. Omkring Hilla ved nedre Eufrat har Fresnell, Oppert og især Sir Henry Rawlinson foretaget Gravninger, for nemmelig i topografiske Diemed, men Udbyttet her har været ringe i Sammenligning med, hvad der er fundet i Ninive.

Nich og Hinsworth, de første, som grov i de assyriske Ruiner, fandt ikke Mere, end at det kunde rummes i en Kasse, som var tre Fod i Firkant. Men naar man nuomstunder træder ind i British Museums orientalske Afdeling, finder man fem hoi, rummelige Sale, opfyldte af Mindesmærker om et rigt orientalsk Kulturliv. Paa alle Sider og i alle Høider omgives man af Soiler, Statuer, Obelisker, Stenkolossalier med brede Flader, Cylindre, Dele af Vægster, Bægte, Husgeraad, Lerprismer, Baaben, Smykker, Vaser og Urner, Mosaiker og Vasreliefs osv.; det er ikke muligt i Korthed endog kun nogentledes at give en Forestilling om Samlingens brogede Rigdom.

Men endnu værdifuldere end disse Mindesmærker om den gammelassyriske Teknit og kunstneriske Stræben ere de elegante Skrin (noget over 100 i Tallet), som indeholde smaa, rødtligt gule Brudstykker af Ler, indhyllede i Vat: det er Resterne af det ved Kujundschiit udgravede Bibliothek, der har tilhørt den assyriske Kong: Assurbanipal, — Assyriologiens egentlige Hænode. Man kan ved Hjælp af disse Fragmenter, af den Skrift og de Billeder, som de fremvise,

rekonstruere en hel Kulturhistorie. Hint Folks daglige Liv, dets Handel og Omsetning, dets Byggesen i forskjellige Retninger findes her literært fremstillet. Her finder man retslige Kontrakter og Reccesser (3: Forlig), som give et Indblik i Folkets sociale og handelspolitiske Forhold, og dette finder man i en saadan Fylde og Udforlighed, at man allerede har kunnet forsøge at skrive en Monografi over Retsforholdene i de forskjellige assyriske Regeringsperioder. Men i Særdeleshed faar man en levende Forestilling om den asiatiske Militærstats Organisation. Beleiringer, Overgange over Floder, Tog af Fanger osv. finder man hyppigt fremstillet.

Men bortset fra det arkæologiske Værd, som de udgravede Stene besidde, ere de af største Betydning som literære og historiske Kilder. Man har i dem en assyriske-babylonisk Literatur, der er af meget større Omfang end s. Ex. Alt, hvad vi besidde af hebraisk Literatur. Blot det, som er publiceret (3: offentliggjort) i England (og det er kun en forspindende Broddel af det Opdagede) er af større Omfang end den hele Bibel. Vi vil forsøge at give vore Lesere et Begreb om, hvilken Rigdom af haandskrevet Materialet et eneste Værelse i et kongeligt Palads frembyder, idet vi ganske bort fra Assurbanipals ovenfor omtalte Bibliothek, der ganske specielt er anlagt paa at tjene til literære og videnskabelige Diemed.

I Babylon og Assur tjente blødt Ler som Skrivemateriale. I dette indridses Skrifteegnene med et skarpt Instrument. Det saaledes beskrevne Ler saltes derpaa i Ovnen og opnaaede paa denne Maade en saadan Haardhed, at det har kunnet trodses Tidens Land gjennem Aartusinder. Endnu forbauses man over Skriftræffenes Bestaanthed og den

skrivende Haands Sikkerhed; Trækkene ere saa fine og fast udprægede, at det Hele kan maale sig med den moderne Skonkriverings Mesterstykker. Stenfliserne i flere af Paladserne, adskillige Monolither, Terracotta-Cylindre, Segl, Ringe, hule Prismes ere aldeles bedækkede med Indskrifter, der tildels ere saa fine, at man maa bruge Forstørrelsesglas for at læse dem. Kommer saa her til de uhyre Masser af hine smaa Vertavler, som ere fundne i Assurbanipals kongelige Bibliothek (de saakaldte „assyriske Boger“), saa kan man tilnærmelsesvis danne sig en Forestilling om Rigtholdigheden af det fundne historiske Materiale. Rigtig nok ere mange af de i British Museum værende Fragmenter endnu uden Værdi, fordi de Stykker, der skulde supplere dem, endnu ligge begravede paa Eufratsletten, og rigtig nok er der andre Fragmenter (3: Brudstykker) som kun giver os Halvdelen af den Historie, hvorom de fortælle, og afbrydes endog der, hvor den dechifferende Forskers Interesse begynder. Men ikke desto mindre er Materialet under sin fragmentariske Karakter saa rigt, at man ved Hjælp deraf allerede har kunnet skrive entelte Kongers Historie. Kongerne pleiede nemlig at lade sine Bedrifter optegne paa Fladerne af Obelisker, Cylindre og Prismes. Disse Optegnelser ere meget udførlige, brede og stærkt panegyriske (3: rosende). Derimod er hine Vertavler fra Assurbanipals Bibli-

othek af meget forskjelligartet Indhold: religionshistorisk, astronomisk og filologisk; disse assyriske Boger aabne et langt andet Indblik i Assyriernes Landsliv og Kultur end hine officielle Panegyriske (3: Lovtaler).

Den assyriske-babyloniske Literatur er af stor Betydning ved den Maade, hvorpaa den berører adskillige Dele af det Gamle Testamente. Det er saare glædeligt at se, at det Vidnesbyrd, som fra denne Kant leveres for det Gamle Testaments historiske Paalidelighed, i det Væsentlige er ualmindelig gunstigt, ja, at det tildels er saa slaaende og stærkt, at en Mand, der forovrigt er en grundig Kjenner af den orientalske Oldtid, har ladet den for visse videnskabelige Kredse karakteristiske Ytring udsnippe sig, „at Dechiffringen af de assyriske Mindesmærker viser en altsor frappant Overensstemmelse med Bibelen, til at den kan være rigtig.“ Men trods al skeptisk Utilboielighed, trods at den Tvivlen, hvori man behager sig, bliver man dog nodsaaget til at indromme Overensstemmelsen. Efter at den ringegættende nedsettende Tale, som fra Modstandernes Side er bleven ført om det Gamle Testaments historiske Troværdighed, vil Kritiken dog blive tvungen til den Tilstaaelse, at de hellige Skrifter, selv ganske frastet deres religiøse Indhold, maa, rent menneskeligt bedømte, anses for paalidelige historiske Kilder.

(Mere.).

Jesus i Templet.

Festen var endt i Jerusalem,
 Maria og Josef vilde gaa hjem.

En Dag nu gik de med raske Fjed,
 Da fandt de, at Jesus ikke var med.

Da blev de bange og vendte om,
 Til Tempelstaden de atter kom.

De ledte, de sogte med Angst i Bryst
 De savnede ham, som er Sjælens Lyft.

Tilslidst saa gik de til Templet hen,
 Der fandt de Jesusbarnet igjen.

Da maatte Frygten og Angsten fly,
 I deres Hjerter blev Glæden ny.

Saa gik de hjemad og kom til sit Sted
 Med Glæde, da havde de Jesus med.

*

*

*

O Pilgrim, tænk paa din Livsens Gang,
 Nu har du vandret en Dag saa lang.

Snart kommer Doden, det heder : „Afsked!“
 Betænk, o Sjæl, har du Jesus med?

Men har du tabt ham, vend om, vend om,
 Forend han kommer igjen til Dom!

Og hvor skal han søges paa viden Jord?
 Han er i sit Hus, han er i sit Ord.

Der soge du ham med redelig Hu,
 Saa vil han blive din Ven endnu.

Ja, gaa i hans Tempel, hans Ord ei glem,
 Se til, du bringer ham med dig hjem.

Naar saa han dig sin Raade beter,
 Se til, du aldrig mister ham mer!

Georg*).

Iblandt de Mange, som indfandt sig i mit Hus og paa mit Kontor forrige Aar, var der en ung Mand, der ligesom de fleste andre Tiggere forsøgte at se saa lykkelig ud som muligt. Han tog Hatten af, saa ned mod Jorden og sagde i en klynkende Tone:

„Maa jeg bede Herren om lidt Hjælp?“

„Hvad er din Haandtering, min unge Mand?“ spurgte jeg.

„Jeg er Kunstsnedker,“ svarede han, frendeles klynkende.

„Hvor gammel er Du?“ spurgte jeg videre.

„26 Aar.“

„Har Du god Hælbred?“

„Ja; men jeg kan ikke saa Arbeide,“ svarede han, endnu jamrende.

Jeg havde staaet paa Dørtrinnet i min Baggaard under denne Samtale, men gik nu hen til ham og tog Hatten af og sagde: „Se nu paa mig, unge Mand!“ Derpaa boiede jeg mit Hoved ned, forsøgte at se saa lykkelig og ensfoldig ud som han og sagde med den samme sorgelige Stemme: „Maa jeg bede Herren om lidt Hjælp?“ Derefter saa jeg ham lige i Ansigtet og spurgte, hvad han tænkte om mig. Men han var aldeles stum af Forbauselse. Jeg tog Hatten paa, anmodede ham om at gjøre det samme og sagde: „Min unge Mand! Her staa Du, med god Hælbred og Styrke, en god Haandtering og Arbeide i Mængde, og Du ved det; og dog gaar Du, jamrende og klynkende, ved Folks Døre med dit: 'Maa jeg bede Herren om lidt Hjælp?'“ „Hør, min Mand, om Du havde verdens Inskænk, vilde Du aldrig neddige Dig saaledes. Løst dit Hoved op, st dit

Dovenskab af Dig, se op til Guds blaa Himmel, og vær en Mand. Her er en Mark; og lad saa dette være de sidste Penge, Du tigger Dig til. Arbeid, Mand! arbeid, og ingen Klynken mere. Syn, arbeid og vær lykkelig.“

Et Dieblik troede jeg, han vilde have afflaaet at modtage Pengene. Hans Ansigt var rodt af Harm, og da han tilsidst tog dem, takkede han ikke, men gik hurtigt bort.

Om trent 4 Maaneder efter kom den samme Mand igjen, og idet han tog Hatten langsomt af, spurgte han smilende, om jeg kjendte ham.

„Nei, min unge Ven,“ svarede jeg.

„Erindrer De, at De engang gav en Mand, som kom til Deres Dør for at tigge, en god Pækkie. Klynkede som han og sagde: „Maa jeg bede Herren om lidt Hjælp?“

„Ja, jeg tror det.“

„Godt, min Herre, jeg er denne Mand; og se! jeg eier nu 5 Pund Sterling (omtr. \$ 25), alle sortjente ved mit Arbeide, ikke ved at klage og tigge. Jeg fik Arbeide samme Dag; og for hver Time har den forfærdelige Klynken og: Maa jeg bede Herren om lidt Hjælp? lydt i mine Øren. O! jeg kunde have staaet Dem den Dag. Men De gjorde mig en stor Tjeneste; thi jeg mandede mig virkelig op, saa op til Guds blaa Himmel og arbeidede. Jeg har aldrig siden den Tid været i et Bærtshus; thi det var der, jeg lærte at være doven, og jeg vender tilbage til mine Forældre som et nyt Menneske. Jeg vilde først opsøge Dem og sige Dem det. Og nu, Hr. Ashworth, beder jeg, at De vilde vise enhver doven ung Mand

*) „Selvsomme Fortællinger fra Dybet af Følkelibet“ af John Ashworth.

den samme Tjeneste, som De viste mig; thi dette vil være det Bedste, De kan gjøre for ham. Godmorgen, min Herre, og Tak for, hvad De har gjort for mig."

Hvilken Naade for dette Menneſte, at Dovenſtabens Jernbaand bleve ſprængte, førend de for beſtändig fængſlede ham i ſine fordærvelige Lænker. Nogle Maaneder eller Aar kunde have trukket ham ned i Stammens, Skændſelens og Forbrydſelſens Afgrund, ſom er uadſtilleligt forbunden med et Liv i Dovenſtab. Thi Dovenſtab er et ſelſtabt Ondt, en Synd mod Gud og Menneſter og Roden til næſten alt Ondt. Dens Offere ere Regio. Georg, Hovedperſonen i vor Fortælling, var en af dem, og jeg beder, at følgende Skildring af hans Liv maa blive en Advarſel for Mange.

I ſin unge Alder og efter at være bleven gift var Georg Bomuldsvæver af Profefſion, dengang en lonnende Forretning. Han boede i Nærheden af Rochdale, hvor Bævning af Bomuld og Uld udgjorde Indbyggernes fornemſte Beſkjæftigelse, og hvorved Mange ved Virksomhed og Flid have erhvervet ſig ſtor Formue. Men Georg vilde, ſom mange flere af den Tids Bævere, kun arbejde 3 eller 4 Dage om Ugen, om der end blev beſtilt flere Bævſtykker af hans Arbeidsherrer; thi jo mere Arbeide der forlangtes, deſto ligegyldigere blev han. Som Tuſinder af det Slags Charakterer, havde han den ſtorſte Vanſkelig-
hed med at fordrive Tiden om Søndagen. Denne Dag, ſom Gud har givet til særdeles Beſignelse, fandt han meget tryk-
kende og kjedelig. Han tilbragte det meſte af denne dyrebare Dag i Sengen, indtil han blev ſaa kjed af det, at han tilſidſt ſtod op. Henimod Aftenen pleiede han, deſom Natten var for lys til andre Foretagender, at tage ſine Kort og gaa ud til ſine Kammerater for at drikke og

ſpille. Dette blev for Georg ſom for Mange, baade Rige og Fattige, Gode og Lave, Dannede og Udannede, Gamle og Unge, en frygtelig Friſtelse, ſom bringer med ſig talloſe Ondt; det er en af Satans fornemſte Snarer, iſær for de Dovenne, Tankeloſe og Ryggelloſe.

Der er et gammelt, ſpanſk Ordſprog: „Naar Satan finder et Menneſte ledig, ſætter han ham til Arbeide!" Georg var ofte uirkſom; thi foruden at han dovnede ſig i Sengen det meſte af Søndagen, gif han ſjelden til Arbeide om Mandagen. Han kunde gaa Mile efter et Væddeløb eller en Hundekamp, hvor han kunde være ſikker paa at træffe de dovneste Menneſter i Egnen; thi Rige søger Rige. Forſt henimod Tirsdag Middag eller Onsdag Morgen begyndte han at tænke paa ſin Bæv; og hans ſtakkels Kone, ſom havde ſin egen Bævning og ſit huſtlige Arbeide at udføre, maatte deſforuden meget ofte hjælpe ham med hans Bævſtykke ved at arbejde om Natten. Jeg har aldrig ſeet et Menneſte med et mere ſorgmodigt Udſeende end Georgs Kone. Hun var hoi, mager, med ſtore Kindben, ſort Haar og havde engang ſeet godt ud. Hun var net i ſin Klædedragt, og jeg erindrer godt, at hendes fornemſte Dragt beſtod i en Bomuldsſtroie, et ſtoppet, grønt, uldent Skjort, en hvid Væredſkappe, rød Raabe og ſort Hat. Hun gif ſjelden ind i nogen Na-boes Hus og ſyntes at ſty Selſtab, undtagen naar hun var tilſtede ved en Dybbyggelse, ſom holdtes i Nærheden om Søndagsaftenerne. Hun ſyntes altid at være bedrovet; jeg ſaa hende aldrig ſmile; thi hendes Mand var ikke alene doven, men ogſaa en ſtor Tyran mod hende og Børnene, ſom de fleſte dovene Mænd ere. Men han var noget andet og værre endnu end doven og tyranniſk, og dette gjorde hende i Sandhed ulykkelig. Hun havde

Betyrninger nok for; men da hun kom til Kundskab om, hvad hendes Mand virkelig var, blev hendes Sorg endnu større.

O, Dovenskab! Dovenskab! Du Kilde til mange Synder! Du Moder til alstens Forbrydelse! Du alle Dyders Grav! Hvormegen Glendighed har ikke Du forarsaget! Du er en rig Kilde til Forførelser, en Uger, hvori Fienden saar megen Klinte. Det dovne Menneskes Hjerte er Satans Bærsted; han arbejder saa traegt, at Fattigdom snart overrumpler ham. Han vil ikke ploie, og han tigger om Hosten; han venter altid paa et Lykkestræk istedetfor at arbeide for at faa Noget.

Det har været min Lod at træffe sammen med al Slags selvforvoldt Glendighed i Fængslet, i Arbeidsanstalten og Forbedringshuset, paa Gaderne, i Eshændselsens Huser, i Urenlighedens og Fattigdommens Hjem, og jeg tror, at det meste af den forfærdelige Glendighed, jeg har været Vidne til, udspringer af Dovenskab især hos de unge Mænd og unge Kvinder. Det gjør mig ondt at sige det; men Overbevisningen om Sandheden og et Haab om, at det kan gjøre Gavn, nøder mig til at erklære, at af de faldne Kvinder, som gennemstreife vore Gader, ere syv af ti der, fordi de ere dovne; de foretrække et Liv i Vanære for et Liv i hæderlig Arbeidsomhed. Jeg har fundet barmhjertige Hjem for mange saadanne; men da de mærkede, at de maatte arbeide, gif de snart bort derfra. Jeg har faaet Konditioner til dem hos venlige Folk, som modtog dem i den Hensigt at hjælpe dem frem paa Forbedringens Vej; men meget saa ere forblevne i Tjenesten, da det altid heder, at den er for anstrængende. Den Skade, som den ulykkelige Dovenskab forarsager

baade hos Mand og Kvinde, kan aldrig udfiges.

Den Opdagelse, som bedrøvede Georgs Kone saa meget, gjorde hun sent en mørk Aften. Hun havde ofte forundret sig over, at han aldrig vilde gaa ud, naar det var Maanestien; men naar Natten var mørk, pleiede han ofte at være borte til Klokken 3 eller 4 om Morgenens. Hun havde ogsaa med Sorg lagt Mærke til, at han aldrig syntes at bryde sig om, at deres Børn vare daarligt klædte, skjønt han selv stoffede sig gode Klæder, paa hvilken Maade kunde hun ikke sige. Hun havde engang uvovet at spørge ham, hvorledes han fik nye Klæder, men han svarede med en saa skrækkelig Ed: „Hvad kommer det dig ved?“ at hun ikke turde spørge ham oftere.

Den omtalte Nat gif Georg ud omtrent Kl. 10. Det var meget mørkt og stormfuldt. Hans Kone spurgte ham, hvor han vilde gaa hen, og bønfaaldt ham om at blive hjemme; men han bad hende at passe sig selv og ikke blande sig i hans Affærer. Strax han var gaaet, brast hun i Graad og gif omkring i Huset ganske ude af sig selv af Angst. Hun skjalv fra Hoved til Fod, og al Trang til Hvile forlod hende. Time efter Time ventede hun paa hans Tilbagekomst, græd, knælede og bad. Thi den stakkels Kone søgte Hjælp hos ham, som har lovet at hjælpe paa Rodens Dag, som aldrig er dov for de Sorgendes Strig, som tæller hver Taare og horer hvert Suf, og som barmhjertig indbyder dem, som arbeide og ere besværede, til at komme til ham for at faa Hvile. Time efter Time ventede hun. Lyset slukuede, og de sidste Bløder af den slammende Ild fortnede paa Kaminen; endnu ventede hun. Hun for ofte op og syntes at høre Fodtrin. Til sidst var hun vis paa, at hun horte ham komme og skyndte

flg op ad Trapperne til Sovestuen, da hun frygtede, at han vilde blive vred, hvis han fandt hende nedeunder. Hun klædte sig hurtigt af og strakte sig ud over Sengen for at lytte efter hans Bevægelser. Han aabnede sagte Døren og gik ind i Sovestuen og blev der en Tid; hvad han gjorde, vidste hun ikke. Han gik derpaa tilfjængs uden at sige et Ord og stod ikke op for at væve for den næste Dags Middag.

Fem Dage efter kom to Konstabler, forspionede med Fuldmagt til Husundersøgelse, for at lede efter Stjaalne Sager. Efter lang Søgning fandtes adskillige Guldstykker og Solvtoi skjult under et Guldbord. Georg havde øvet Indbrudstyveri, Sagerne bleve gjenkendte, og Georg blev sat i Fængsel. Da hans Tid var udløbet, kom han tilbage, men ikke til det Hjem, han havde forladt; thi hans vækxerede Hustru og Born havde flyttet fra Landsbyen for at skule sin Skam.

I flere Maanedes efter sin Befrielse viste Georg sig sluttigere i sit Arbejde, og Familiens Omstændigheder forbedredes. Hans stakkels Kone haabede, at det Børste nu var forbi; men da de mørke Aftener kom, var han mere end en Gang ude den hele Nat, og det Stykke, han burde have fuldført i en Uge, stod i Bøven i en Maaned; hans Dovenskab var vendt tilbage.

En Dag blev den hele Landsby foruroliget ved den Efterretning, at et frygteligt Indbrudstyveri var begaaet i Nærheden. Georg blev igjen greben og noget af det Stjaalne fundet i hans Besiddelse.

Da dette andet Tyveri blev begaaet, var jeg endnu en Dreng og gik paa Friskolen i Rochdale. Jakob, Georgs yngste Søn, gik i samme Klasse. En Aften bad han mig om at følge ham til Fængslet for at udbede sig Tilladelse til at se

sin Fader. Han blev ikke indladt; men han lagde Munden til Noglehullet og raabte: „Fader! Fader!“

„Er det Dig, Jakob!“ svarede Faderen. „Hvis det er Dig, saa bed din Moder om at komme til mig imorgen.“

„Vil Du, at hun skal bringe Dig Noget, Fader?“ sagde den stakkels Gut grædende.

„Nei, Intet uden min Nathue,“ svarede Faderen.

Jakob boede nær ved mig, og vi gik hjem sammen. Han vilde gjerne, jeg skulde følge ham ind og fortælle Moderen, hvad hans Fader onskede; „jeg kan ikke sige det uden at græde, og hun vilde ogsaa græde,“ sagde han.

Næste Dag besøgte Moderen sin Mand og gik paa Tilbageveien ind paa Skolen efter Jakob. Hendes Næse vare røde af Graad. Hun vilde ikke gaa Landeveien af Frygt for at møde Nogen, hun kendte. Lige bag Forpagterboligen er der en Høj; paa Toppen af denne satte Jakob og hans Moder sig ned; thi hun var meget bedrøvet. Hun havde ikke talt et Ord, siden hun gik fra Skolen; men nu blev hun overvældet af sine Følelser, hun slyngede Armene om sin hulende Dreng, og de græd begge høit. Jeg stod nogle Skridt fra dem, og Lærerne randt ned ad mine Kinder. Hun blev siddende der, til det blev mørkt, og da hun reiste sig, greb hun begge vore Hænder, og vi gik tause henad den smale, mørke Vej. Hun taledes kun nogle saa Ord; men dem glemmer jeg aldrig: „Mine kjære Dreng! værer aldrig doovne, stjæler aldrig; beder Gud om at gjøre Eder reistafne og gode. Og Du, Jakob! bliv en god Dreng for Din Moders Skyld.“ Vi lovede det begge atter og atter, og jeg er vis paa, vi mente det alvorligt. Jeg tror, at Jakob nu er i Himmelen og haaber, at

Nedskriveren ved den kjære, korsfæstede Frelser's Barmhertighed er paa Veien did.

Georg og to andre Mænd, John Taylor og Thomas Lang, anklagede for samme Tyveri, bleve forhorte for Retten og alle tre sendtes i Xenker til Lancaster Fængsel for at oppebie næste Forhør. Hvor mange, doovne Mennesker have ikke gaaet ind ad den skumle Port i Lancaster Fængsel, gaaet derind, fordi de vare doovne! thi Doven'skab var den oprindelige Aarsag til deres Forbrydelser. Hvor mange doovne Mænd og Kvinder gaa ikke i dette Dieblik i disse trange Huler lig vilde Dyr, eller ligge paa Jernsengene der i mørk Forbitrelse, eller vride sig af Anger under de bitre Vebreidelser af en skyldig Samvittighed, eller overvælde af Fortvivlelse, eller, hvor Sjælen endnu ikke er forhærdet, tænkende paa deres Hjem, som ved dem ere gjorte ulykkelige, tænkende paa Slægtninger, som ved dem ere bragte til at rødme af Skam, paa Kone og Born, som for deres Skyld græde og sutte i haabløs Sorg! O Doven'skab! Doven'skab! Du, som frister Menneskene og driver dem til afskyelige Synder, hvilke Forbrydelser ere ikke udsprungne fra Dig!

Jeg kan godt erindre, da den Efterretning kom til Rochdale, at Georg var domt til Døden; og jeg kan ogsaa erindre, at hans Søn Jakob den Dag ikke kunde spise sin Middag, men gav den til Gutterne i Skolen. Stakkels Gut! han var meget bedrovet. Hans kummerfulde Moder reiste til Lancaster for at udbede sig Tilladelse til at se sin Egtefælle for sidste Gang og begrave hans Lig. Den sorgbetyngede Stakkels gif mange Mile tilfods i sit sorgelige Grinde. Hendes Begjæring blev tilfæstet, og Aftenen for Henrettelsen blev hun indladt i hans Celle.

I Afstedstunder, naar vi staa Ansigt til Ansigt med en kjær Ven, som vi frygte for aldrig at skulle gjense, er Hjertet ofte fyldt med usigelig Sorg. At staa ved en af vore Kjæres Dødsbæng, at høre det sidste sagte Farvel og være Vidne til det sidste Suf har ofte rystet de stærkeste Sjæle. Det sidste Blik paa den gjentastede Grav, gjentasket over dem, vi elskede høiere end Livet, har bragt mange paa Grændsen af Vanvid. Alt dette er sorgeligt nok; men hvad maa det ikke være for en Hustru og Moder at udtale det sidste Afstedord til sin Egtefælle, som skal henrettes.

Jeg tror, at Hjertet kan briste, jeg tror, at der gives en Kval, saa dyb og gjennemtrængende, at al menneskelig Trost er unyttig; men jeg tror ogsaa, at der er en Haand, som kan læge knuste Hjertes, og denne Haand opretholdt Georg's Hustru.

Efter dette Møde søgte hun et Tilflugtssted i et lidet Hus i Byen Matten over. Hun tænkte ikke paa at hvile, men spadserede omkring i Bærelset hele Matten ude af Stand til at tale. Tidligt om Morgenen den skrækelige 20de April hørte hun Lyden af mange Fodtrin, som ilede til Fængslet for at faa en god Plads til at se paa en Medstafnings Døds-kamp. Drankere, Spillere, Tyve og Røvere — Samfundets Udsud og Bærme — hængende usædelige Sange, sløtende og strigende, leende og bandende, Hundreder af de laveste og forsummeligste Folk samlede rundt Galgen. Blot Saa-danne kunne udholde at se paa en slig Scene; thi det er ikke usandsynligt, at det Menneske, som kan finde Fornøielse i at se en anden blive hængt, er paa Vej til at blive det selv.

Georg blev henrettet. Efter at han var nedstaaet, blev hans Legeme overleveret til hans skjelvende, hullende Hu-

fru. Hun havde en Vigtigste færdig og leiede en Vogn for at fore hans jordiste Levninger til Rochdale. Da Massen af Lediggjængere havde adspredt sig, blev Kisten løstet op paa Vognen, og hun begav sig atter paa den lange tvættende Bei. Længe gik hun alene bag Vognen, gik, indtil Fodderne suertede, og Kræfterne svigtede hende. Træl som hun var, afflog hun at fjøre, da hun troede, det vilde vise Mangel paa Følelse for den Døde. Dog, da Kræfterne ganske vilde forlade hende, samtykkede hun modstræbende i at blive løstet op i Vognen. Aftenen saldt paa, for hun naaede sit Hjem, og i den mørke, triste Nat sad hun bag Vigtlisten, som gjemte hendes Mand's Legeme, da hun reiste forbi det Hus, i hvilket de havde boet, da han begik den første Forbrydelse, og i Mørket kom de hjem til det trange Stræde, hvorfra Georg blev begravet.

Ved et Besøg for at tale til Bedste for Belgjorenhedssekskabet i Kendal var jeg ogsaa i Lancaster efter en Venindes Anmodning, for at tale i et Møde for fattige Modre. Hendes Fader, en Dyrighedsperson, havde skaffet mig Tilladelse til at gaa igjennem Fængslet, og i Selskab med denne Dame gik jeg igjen nem den lille Dør i den gamle Fæstnings mæssige Høvelving. Da Døren blev lukket efter os, overvældedes jeg af mørke og smertelige Tanker. Det smertede mig at tænke paa, at der noget Sted i Verden skulde behøves et saa uhyre Fængsel. Høie Mure, niggjennemtrængelige som Klipper, smaa Gittervinduer i mørke Celler, Jerndøre til dybe, mørke Fangehul. Volte, Staaer, Lænker og Galger, Alt talte om, hvor frygtelig Synden er i sine Følger, selv i dette Liv. Kristi gjensødte Børn, omvendte Synere, som vandre i Guds frygt, komme ikke her. O, hvor kraftigt forkynde ikke

disse Indretninger til Afstraffelse af Forbrydelser, disse sorgelige, ensomme Celler, den herlige Sandhed i Guds Ord: „Guds frygtighed er nyttig til alle Ting, da den har Forjættelse for det Liv, som nu er, og for det tilkommende.“ Idet jeg gik omkring der og var Vidne til al denne Glendighed, følte jeg mig atter og atter grebet af Taknemmelighed for den velsigende Indflydelse af den Sandhed, som har frelst, beskyttet og ledet mig; thi uden den kunde jeg for længe siden være funden iblandt mit Lands Forbrydere. Saaledes maa lig Paulus min Nøs blot være i Kristo.

Ved Fængselsdirektorens Godhed fik jeg en Afskrift af Akterne, forsaavidt de angik Georgs Forhør og Dom: indtil da vidste jeg ikke, at han havde to Kamerater i Udøvelsen af Tyveriet, som i den Tid var en Forbrydelse som blev straffet med Døden. Optegnelsen lyder saaledes: „Georg —, John Taylor og Thomas Lang, forhørte for Retten i Lancaster, Marts 1822. Georg — dømt til Døden og henrettet den 20de April 1822; de andre to bleve fornisste for Livstid, — fordi de have begaaet et Indbrudstyveri i Madame Greggs Hus, nær Rochdale, i Oktober 1821.“ Jeg bad ogsaa Direktoren vise mig den Celle, hvor Georg blev indespærret Natten for Herrettelsen. Jeg traadte ind, Døren var forsynet med Bolt og Staa, og jeg satte mig ned i Mørket ved Jernsengen med Følelser, som jeg ikke kan beskrive. Derpaa gik jeg til den stæbnevangre Dør eller Vindue med Udsligt til Kirkegaarden, den Nabning, hvorigjennem Georg sleg ud, tænkebunden for at se det sidste Blik af Verden, førend han blev sendt ind i Evigheden. Com jeg stod og saa ud paa denne sorgelige Del af det gamle Fængsel, sorgeligt paa Grund af smertelige Tankeforbindelser, — og vidste, at det

<p>var det Sted, hvor Mange i et Dieblis, og i sin bedste Alder hurtigt vare blevne sendte fra en seilbar til en useilbar Dom- stol, tænkte jeg, og tror endnu, at dersom den virkelige Grund til deres sørgelige Ende kunde blive eftersporet, kunde der</p>	<p>skrives paa Tusinders Grave foruden Georgs : Han blev fordærvet, fængslet og hængt, fordi han var for doven til at arbejde.</p>
---	---

Casabianca.

[Den franske Gut Casabianca er en historisk Person, som tilligemed sin Fader fattede Livet til i Slaget ved Abukir („the battle of Nile“) den 18de August 1798 (se „For Hjemmet“ for 1882 No. 16, Side 457). Den franske Admiral Blanquet nævner ham i sin officielle Beretning om Slaget, og den engelske Historiker Alison ofter ham flere Linier; men fuldstændigere — formodentlig efter en mundtlig Tradition — er hans Historie fortalt i det engelske Verk „the Percy Anecdotes“, der begyndte at udkomme i London i 1820 og derpaa forfattes med 44 Leveringer i ligesaa mange Maaneder. Efter Fortællingen i dette Verk var det, at Digterinden Mrs. Felicia Hemans skrev nedenstaaende vakre Digt, som det vist vil være mange baade ældre og yngre Læsere kjært at se i Originalen. Den amerikanske Prest John S. C. Abbott i Worcester i Massachusetts udgav i 1833 en liden Bog, kaldet „The Child at home“, og der finder man Casabiancas Historie fortalt baade paa Vers og i Prosa; denne lille Bog er under Navn af „Barndomshjemmet“ udgIVEN paa Norsk af Boghandler Beyer i Bergen, og fra den Bog er Casabiancas Historie gaaet over i norske Læsebøger. Den findes saaledes ogsaa i Throndhøens Læsebog (1ste Del Side 248), hvor man altsaa har en Oversættelse paa Norsk af Mrs. Hemans Digt. At sammenligne en god Oversættelse med dens Original er en meget nyttig Øvelse for unge Mennesker, der ere komne saa vidt, at de kunne have noget Skjøn paa det sproglige Udtryk. Red.]

The boy stood on the burning deck,
Whence all but him had fled;
The flame that lit the battle's wreck,
Shone round him o'er the dead.

Yet beautiful and bright he stood,
As born to rule the storm;
A creature of heroic blood,
A proud, though childlike form.

The flames rolled on; he would not go
 Without his father's word:
 That father, faint in death below,
 His voice no longer heard.

He called aloud, „Say, father, say,
 If yet my task is done.“
 He knew not that the chieftain lay
 Unconscious of his son.

„Speak, father,“ once again he cried,
 „If I may yet be gone:“
 And but the booming shots replied,
 And fast the flames rolled on.

Upon his brow he felt their breath,
 And in his waving hair;
 And looked from that lone post of death,
 In still, yet brave despair;

And shouted but once more aloud,
 „My father, must I stay?“
 While o'er him fast, through sail and shroud,
 The wreathing fires made way.

They wrapped the ship in splendor wild,
 They caught the flag on high,
 And streamed above the gallant child,
 Like banners in the sky.

Then came a burst of thunder-sound—
 The boy—Oh, where was he?
 Ask of the winds that far around
 With fragments strewed the sea,

With mast and helm and pennon fair,
 That well had borne their part;
 But the noblest thing that perished there,
 Was that young faithful heart.

Gaader og Opgaver.

No. 213. Vi ere mange tusinde Brodre; i Ungdommen klæde vi os grønne, i Alderdommen gule; men naar vi engang af Alder lade Hovedet synke, er det et sikkert Te n paa, at der snart bliver leveret et stort Slag.

No. 214. En Chinefer døde, og da man aabnede hans Testamente, fandt man, at han havde fordelt sin Formue mellem sine tre Sønner, saaledes, at Sum-Hum, den ældste, skulde have Halvdelen, Nu-Pin, den næste, en Trediedel og den yngste, Ding-Bat, en Niendedel deraf. Da Registreringen blev holdt, viste det sig, at den hele Formue bestod i 17 Elefanter, hverken mere eller mindre. De tre Arvinger kom derfor i Tvivl om, hvorledes de skulde dele Arven rettelig overensstemmende med Testamentet uden at slagte Elefanterne og derved i hoi Grad forringe deres Værdi. I denne Forlegenhed henvendte de sig til en vis Nabo ved Navn Sum-Punk for at høre hans Raad. Sum-Punk eiede netop en Elefant; denne drev han ind i Kivien til de sytten. Derpaa sagde han til Brodrene: „Rad os antage, at Eders Fader efterlod sig disse atten Elefanter; Sum-Hum, tag din Halvdelen og gaa!“ Sum-Hum tog altsaa 9 Elefanter og gif sin Vei. „Nu-Pin“, sagde derpaa den vise Mand, „tag nu du din Trediedel og gaa!“ Den Tiltalte begav sig altsaa afsted med 6 Elefanter. „Nu“, sagde den Vise til Ding-Bat, tag nu du din Niendedel og gaa.“ Ding-Bat tog altsaa 2 Elefanter og gif, hvorefter Sum-Punk drev sin egen Elefant hjem igjen. (Nu kan vore flinke Skolegutter og Skolepiger regne efter, om Sum-Punks Deling stemte overens med Testamentet).

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

Telefoner. Den belgiske Meteorolog von Repselberghe har anstillet meget interessante Forsøg med **Telefoner**. Det er nemlig lykkets ham at vedligeholde Korrespondance gjennem Telefoner mellem Brüssel og Paris, en Afstand af 344 Kilometer, gjennem en Ledningsstraad, der saamtidig blev benyttet til almindelig Telegrafkorrespondance ved Hjælp af Morseapparater. Det er ogsaa lykkets ham at sjerne den skadelige Indflydelse af Induktionen fra den ene Traad til den anden, hvor der løber flere Ledninger tæt ved hinanden paa samme Stænger; Induktionen frembringer ellers en knækende Lyd i Telefonen, naar der telegraferes gjennem de nærliggende Linier, saaledes at man ikke kan høre Taler. Man har i den senere Tid med Held prøvet at anvende Telefoner paa længere Strækninger. Saaledes, foruden mellem Pa-

ris og Brüssel, mellem Venedig og Milano (284 Kilometer), Berlin og Hamburg (288 Kilometer), Paris og Dijon (314 Kilometer), Paris og Nancy (353 Kilometer). Paa den forestaaende elektriske Udstilling i München agter man at forsøge Telefonen mellem denne By og Dresden (550 Kilometer). I Amerika har man langs Boston—Providence Jernbanen nedlagt en Kabel med 21 med Kautschuk bellegte Kobbertraade for at undersøge, hvorledes det forholder sig, naar man anvender Telefonen paa underjordiske Ledninger, som man rimeligvis snart maa ty til paa Grund af de mange Ulemper og Fare, der ere forbundne med at have Telefonlinierne udsprende over Gaderne. I Telefonernes Konstruktion er der efterhaanden forsøgt forskjellige Modifikationer; blandt disse kan nævnes en af Vottcher konstrueret

Telefon, hvor Magneten er ophængt i Staaltraade, saaledes at den kan deltage i Armaturpladens Svingninger, hvorved er opnaaet stor Følsomhed. (Mrgbl.)
 Anm.: En Kilometer er noget over 3000 Fod.

Mindre Notitser. Den første Neger, der opnaaede Bestilling som Sagsfører i de Forenede Stater, hedte Robert Morris; han døde i Boston, Massachusetts, den 13de December sidstleden.

— Ved Georg Washingtons Begrævelse (1799) lod man de daværende 13 Unionsstater repræsentere ved 13 sørgede Klædte Piger; en af dem var Maria Appley; hun døde i Morristown, New Jersey, den 14de December sidst., 104 Aar gammel.

— Sydstats-Obligationer ere paant Gjenstand for Handel (fordi Demokraterne igjen have Majoritet i Congressen?); et Bankierhus i London, England, gjorde nylig i Baltimore et Indkjøb af „\$1,000,000“ af det Slags for \$9,75 pr. „1000“.

— Guvernøren i Idaho klager i sit Budskab til Legislaturen over, at Mormonismen er adskillig udbredt i Territoriet, og at der gives Countier, hvor Mormoner baade stemme og indehave Embeder. [Anm.: Congressen har begyndt at iværksætte endel Forholdsregler til Mormonismens Udryddelse i de Forenede Stater; men det er endnu noget uvisst, hvad det vil frugte. Saalænge man lader de store Hovdinge og saakaldte „Profeter“ sidde med Magt over Folket i Utah, er vi bange for, at man ikke rammer Duet, saa det forslaar noget].

— Det er en „Patenternes Tid“; en Forfatter i „Scientific American“ fortæller, at han i Chicago har seet en

„Street-Car“ med den Indskrift paa Indsiden: „Bygget under 75 Patenter“.

— Ifølge San Francisco „Call“ er der i Colusa County en Hvedefarm paa 75,000 Acres. Eieren holder et Kompagni paa 40 Riffelstykker tilhest for om Dagene og i maanedlange Nætter at streife omkring og passe Hveden fra at blive opædt af Vildgæs.

— Ifølge de bedste tydske Autoriteter (ifølge en amerikansk Avis) skal Sweet-Corn som Fodermiddel til Svin og andre Dyr være langt kraftigere end den almindelige Mais. Af Stilkene skal man desuden kunne faa ikke saa Procent Molasses (Sirup).

— Man har hidtil kunnet paavise det Hus i Philadelphia samt det Bærelse, hvor Thomas Jefferson skrev Uafhængighedserklæringen (the declaration of independence), men nu skal det nedrives og give Plads for en Bankbygning; Stedet er paa Sydvest-Hjørnet af 7de og Market Streets.

— Paul Tulane har skænket Louisa et saa stort Legat til Opdragelsesanstalter for Ungdommen, at det antages, at de aarlige Indtægter ville beløbe sig til \$40,000.

— Thomas Bearer, en Forretningsmand i Danville, Va., har givet Dickinson College i Carlisle \$30,000 i 7 Procents Obligationer til et Professorat i Colleet til Grindring om hans Fader, Præsten Peter Bearer.

— I Nevada City, California, stobte man for nogle Uger siden en Guldstang, som veiede 450 Pund og siges at være den største Guldstang, der til Dato er støbt her i Landet.

— En Mand ved Navn George J. Seney har givet \$270,000 til et „Methodist-Episcopal“ Hospital i Brooklyn.

„For Hjemmet“ i 1883.

„For Hjemmet“, et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning, vil med Aaret 1883 begynde sin 14de Aargang. Det vil, som før, udkomme med et Hefte paa 30 Sider i Omflag 2 Gange om Aaeneden (15de og 30te) til en Pris af \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstud. Det anbefaler sig fremdeles paa det Bedste til kristelige Familiefædre og velartet Ungdom af begge Kjøn som et Blad, der søger at bringe interessant Underholdning og Belærelse, paa samme Tid som det vil vrage alt Læsestof, der med Grund kunde befrugtes at ville forarge det kristelige Sind eller føre unge og uerfarne Hjerter paa Afveje. I Forbindelse hermed vil Udgiveren hentebe Læsernes Opmærksomhed paa følgende Punkter:

1) Enhver enten ny eller gammel Abonnent, som fra nu af og inden 31te Januar 1883 indsender Kontingenten for 1883 (\$2.00) samt 6 Cents i Porto, vil faa sig som Præmie tilfattet et godt indbundet Exemplar af det nye Testamente. 2) For at faa Præmiebogen maa man opgjøre de gamle Restancer og samtidigt indsende Kontingenten for 1883 samt Porto for Bogen. 3) Klubagenter vil fremdeles faa 1 Exemplar frit af 7 og en Præmiebog for hvert Exemplar, naar Betaling indsendes i rette Tid som nævnt samt Porto for alle Exemplarer af Bogen; anden Reduktion kan ikke tilstaaes. Præmiebogen er særdrig og kan strax tilsendes Vedkommende, som indsender Forstudsbetaling; anden Kwittering vil vel ikke behøves. 4) Man bør aldrig sende Penge i løse Breve, men bruge Money-Order, Draft paa Chicago eller registreret Brev.

I det alle „For Hjemmet“s Venner og Belyndere herved hjertelig takkes for enhver ydet Hjælp med Raad eller Daad, fremkommer herigjennem og faa en venlig Anmodning til Alle om, efter Tid og Leilighed, at gjøre ovenstaaende Betingelser bekendte og gjøre sit Bedste for, at „For Hjemmet“ ikke alene maa kunne beholde de Abbonenter, det nu for Tiden har, men ogsaa i betydeligere Møn udvide sin Læsefreds, hvorved det vilde faa mere Kræfter og gjøre mere Gavn.

Adresse:

R. Thronsdien, Box 1014, Decorah, Iowa

☞ For Exemplarer til Norge eller Danmark kan Præmiebogen ogsaa sendes derhen for samme Porto (6 Cents).

Udkommet: Evangelisk-lutherisk Folketkalender for Aaret 1883. Foruden det sædvanlige Almanak-Indhold finder man her blandt Andet en interessant Afhandling af Prof. Caspari, „Profeten Daniels Person og Liv“, som optager hele 29 Sider. Prisen, 10 Cents, er saaledes ualmindelig billig. Man kan faa sig Kalenderen tilsendt i Posten ved at sende 10 Cents i Poststamps til

J. L. Ree, Decorah, Iowa.

Indhold: Thorvaldsen og hans Kunst. — Skoolillierne. — De ash-riffe Udgravninger og det gamle Testamente. — Jesus i Templet. — Georg. — Casabianca. — Gaader og Dpgaver. — Blandinger.

R. F. Gibson,
JUSTICE OF THE PEACE,
INSURANCE, COLLECTING AGENT, REAL ESTATE.

Office in Adams Block, Winnabago St., DECORAH, IOWA

C. R. WILLETT,
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,
DECORAH, — — — — — IOWA.

Haus Johansen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidsler etc.,
forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Puder, Sæleringe etc.
Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffelovne samt
Kobber- og Blifvarer, Gaardsredskaber og Værktøi, Bygningsmaterialier,
saasom Binduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.
Kobber- og Blifvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

E. CUTLER

ATTORNEY AT LAW & General Insurance Agent.
Office in Adams Block.

DECORAH, IOWA.

Øldre Bind af „Vor Hjemmet“ for en Del til nedsatte Priser.
— se næste Side.

J. T. RELF,
PHOTOGRAF,

handler med Rammer, Lister, Albums, Fløiels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc
Gamle Billeder kopieres.

Smaa børn fotograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negat i billeder retouches af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Austin. Afslag mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerys Drugstore,
Decorah, Iowa.

North Hotel.

CHRISTIANIA HOUSE, tæt ved Washington St. Broen
DECORAH, IOWA,

anbefales Rejsende af

Peder Jensen.

 Gode Staldbrug findes til Afbenyttelse.

99 CENT STORE 99

Det smukkeste Udvalg af Galanteri-Varer i Deco-
rah, passende til Brudbuds- og Sølvbudspræsentier og en elegant
Samling af sølvplatede Varer forefindes altid.
Der er ogsaa det rette Sted til at kjøbe Staaebøger (Autographs), Pho-
tograf Albums, Baier, Toilet-Gjenstande, Lampioner, Sprælle og musikalske
Instrumenter. Billed Rammer leveres efter Bestilling.

Agentur for Crown Sewing Machine.

A. R. Vance, Water St., Decorah, Ia.

PETER G J E M S,

Reisende Agent for

G. R. Montagues LaCrosse Steam Marble Works,
tegner Abonnement paa „For Hjemmet“. De, som tegne sig
paa hans Liste, kunne betale Kontingenten til ham.

 Real Estate for Sale. I have for Sale Town property
and improved Farms and can
suit almost any kind of wants in this line. The said property is situated
in and around the City of Decorah, Winneshiek Co., Iowa. Prices low
and terms to suit purchaser.

Apply to

(13 t. E.)

E. P. Johnson,

Office in Adams Block, Decorah, Iowa.

C. C. COOK

Optikus og Uhrmager, har tilfælgs Brillor de bedste
i Handelen. Pomme- og Sine Uhre repareres smukt.
Løst ved Post Office, Decorah, Iowa.

For 10 Cents

sendes portofrit et Hefte, indeholdende
„To ældgamle Sange fornnyede“,
nemlig Tolvtaarviken og Den guldne ABC, 8 for 50 Cts., 20 for
\$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: H. Thronsen, Tr. 1014, Decorah, Iowa.

Ældre Bind af „For Hjemmet“.

For at realisere et Rest Oplag sendes efternævnte Bind af „For Hjemmet“
til hvilkensomhelst Adresse her i Landet ved Modtagelsen af vedsojede, tildeels ned-
satte Priser, nemlig: 18de Bind („Peter Clemens“ og Gustaf Vasas Historie)
for 50 Cents; 19de Bind („6 Aar blandt Indianerne“, en ung Piges Historie
m. m.) for 50 Cents; 20de Bind (Nordvestpassagens Opdagelse, mange mindre
Fortællinger) for 50 Cents; 21de og 22de Bind (helt Aargangen 1881, Fami-
lien Helbringen m. m.) for \$1; 23de Bind alene (Halvdelen af Familien Helbrin-
gen, meget andet Lesestof) for 40 Cents; 23de Bind (Peter Paul Bergerio, Anna
Rofs, Skodvuen, Skjult i Gud m. m.) for 80 Cents; 24de Bind (Den Ugifte
og Bambergys Reise i Mellemasien) \$1. — Alt saa langt det rækker. Stulde
et rekvireret Bind være udsolgt, vil et andet Bind blive sendt i Stedet. Naar
Bladet er under \$1, kan man sende Stamp, men forsigtigt indlagte, saa de ikke
flaabe sammen. Dette turde være en bekvem Leilighed for Belydere af Bladet til
at gjøre det bekendt i nye Kredse; derved vilde de ogsaa hjælpe Udgiveren til
at blive af med et Rest-Oplag, som forhaabentlig kunde gjøre Nytte, hvis det
blev sælt. (Et Bind er 12 Hefter.)

Adr.: H. Thronsen.

Box 1014, Decorah, Iowa.

Iver Larsen
følger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,

Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Suer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.

3 Brødrene Gullifsons forrige Store.

Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,

Dien- og Dre-Læge.

Decorah - - Iowa.

12te Udgang af „For Hjemmet“

(21de og 22de Bind)

indeholdende den udmærkede Fortælling „Familien Hældringen“ samt 15 mindre Fortællinger, foruden meget andet interessant Læsestof, (24 Hefter, 720 store Sider) sendes portofrit for \$2.00. („Familien Hældringen“ koster alene omtrent \$3.00 i Bogladen.)

Adresse: **N. Thronsdén,**

Box 1014, Decorah, Iowa.

Min Möbelhandel.

J. JACKWITZ.

DECORAH, IOWA.

Alle Etags Møbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til derved billigste Priser. Reparationer udføres.

Vigkister have paa Lager. Begravelsesbøger.

Noget Rest-Exemplarer af

Sokrates's Forsvarstale ved Platon

samt Fortællingen „To Softer“ (8 Hefter af „For Hjemmet“) sendes ti-sammen portofrit for 35 Cents.

Adresse **N. Thronsdén,** Decorah, Iowa.

E. P. Johnson,

ATTORNEY AT LAW,

Ad ms Block.

DECORAH IOWA

G. I. Wendling

forfærdiger

Daleschevogne og Buggier
og forøvrigt alleslags Djoretøier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Berksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.
(16-24.)

Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Højskole for gutter og piger,
Northfield, Minnesota.

De Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maanedre) og for en Termin i Forhold. Koft billig. Yermere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

E. P. Haugen,

— Gier af —

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre snuvt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Insription seikfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Dhr. J. W. Hoy og Thorvald Ropsland. E. P. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilstrive mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og ieg skal da sende ham Tegninger med vedsoiet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Insription samt nærmeste Fragt-Office.

E. P. Haugen

S. O. Wilson, Merchant Tailor,
Berksted tværs over for Woolen Factory Store, Decorah,
Iowa. Et smukt Udvalg af Tøier til Klædninger just
modtaget. Alt Arbeide garanteres.

23de Juli 1882. 13-24.)